

Diak

Lynda Seddiki
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK),
Opinnäytetyö, 2020

SANASTOTYÖN MERKITYS TULKIN VALMISTAUTUMISESSA

TIIVISTELMÄ

Lynda Seddiki
Sanastotyön merkitys tulkin valmistautumisessa
49., s 2 liitettä
Kevät, 2020
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), asioimistulkkkaus

Asioimistulkin ammattisäännöstö edellyttää tulkkiä valmistautumaan toimeksiantoon. Tämä tarkoittaa, että jokainen tulkki on vastuullinen valmistautumaan, ennen minkään tehtävän suorittamista. Opinnäytetyön tarkoitus on kuvailla, kuinka tulkit valmistautuvat toimeksiantoihin sanastotyötä tekemällä tulkkausprosessin eri vaiheissa, ja miten se vaikuttaa tulkkauksen suorittamiseen. Tutkimusongelmaan lähestyttiin haastatteluaineiston avulla.

Tässä opinnäytetyössä, haastateltiin seitsemän arabian kielen asioimistulkkauksen tulkkiä, jotta saadaan vastaus tutkimusongelmaan. Haastateltavilla on alan koulutus ja vähintään kolme vuoden tulkkauskokemus. Haastateltavien joukossa on myös opettajia, jotka toimivat asioimistulkkauksen opettajina sekä arabian kielen arvioijina. Haastatteluaineiston avulla pyrittiin kuvailemaan sanastotyötä tekemällä ennen tulkkausta, tulkkaustilanteessa ja tulkkauksen jälkeen.

Haastatteluaineiston avulla selvisi, että ei ole vain yhtä systemaattista tapaa valmistautua toimeksiantoon, vaan jokaisella on oman tapansa valmistautua. Kaikki haastateltavat olivat kuitenkin sitä mieltä, että asioimistulkin sanastotyö on paitsi asiasällön kokonaisvaltaista ymmärtämistä ja ydinsanastojen hallitsemista, myös sanan merkityksen välittämistä eritulkkaustilanteissa. Valmistautuminen ennen tulkkausta auttaa ja ohjaa tulkin työtä tulkkaustilanteessa. Mitä enemmän tietoja tulkilla on tulkattavasta aiheesta, sitä paremmin tulkki hallitsee tilanteita.

Tutkimus osoitti, että kunnan valmistautuminen, tilannetajua ja tilannehallinta ovat avainsanoja. Tulkkaussuoritus ilman riittävää valmistautumista aiheuttaa puutteita ja epätarkkuutta. Tulkkaus ilman valmistautumista onnistuu osittain, kun tulkilla on vankka kokemus, taustatiedot aiheesta ja yleissivistys.

Asiasanat: asioimistulkki, terminologia, valmistautuminen, sanastotyö3

ABSTRACT

Lynda Seddiki

The importance of vocabulary work in the interpreter's preparation

49 pages, 2 appendices

September 2019

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree in Humanities, Community Interpreting

The professional code of conduct expects the community interpreters to prepare themselves properly concerning assignments. This means that before undertaking any task, the interpreter is presumed to get acquainted with the subject matter pertaining to it. The purpose of this thesis was to demonstrate how an interpreter prepares for their task at the different stages of the interpreting process including its effect on their performance as well as to elaborate on how an interpreter prepares for an assignment through the aid of vocabulary work. The topic was approached through the author's own research using the material provided from the previously conducted interviews.

The thesis includes interviews of seven community interpreters of Arabic in order to gain different perspectives on the research topic. The interviewees themselves are professionals and each of them has at least three years of experience in interpretation, including among them teachers in the field of interpretation and evaluators of the Arabic language. The goal of using the material gained from the interviews was to strive to show the properties of vocabulary work before, during and after an actual interpretation.

With the aid of the interview material, it became clear that there is not only one systematic way to prepare for an assignment, but everyone has their own methods of preparation. However, all interviewees believed the interpreter's vocabulary work does not consist of only a comprehensive understanding of the subject matter and a mastery of the core vocabularies, but demands a certain degree of versatility in conveying the context of a word in different interpreting situations. Preparation before interpreting helps to alleviate the burdens of the interpreter in any given interpreting situation. The more information the interpreter has about a topic, the better they will manage.

The study showed that a properly executed preparation coupled with situational awareness is considered as essential attributes to have as an interpreter. Interpretations performed without the expected adequate preparation can cause inaccuracies. Interpretation without the preparation can be partly successful and only in circumstances where the interpreter maintains a solid background of experience about the subject suited with a good amount of general knowledge.

Keywords: community interpreters, terminology, preparation, vocabulary work

ليندا صديقي
49 صفحة والمرفقات عددها 2
أهمية المصطلحات في عمل المترجم أثناء التحضير للترجمة
الدورة الخريفية لعام 2020
جامعة العلوم التطبيقية دياكونيا
بكالوريوس العلوم الانسانية

وفقاً لأصول مهنة الترجمة الشفوية فإن المترجم ملزمٌ بالتحضير المناسب للمهمة. بمعنى أنه يتوجب على كل مترجم الاستعداد قبل القيام بعمل الترجمة الغرض من أطروحتي هذه هو القيام بوصف طريقة تحضير المترجم لمهامه، من خلال تحضيره واختياره للمصطلحات المناسبة، وذلك في المراحل المختلفة من عملية الترجمة. كما تروم أطروحتي هذه إلى الوقوف عند أثر الإعداد السليم للمصطلحات على جودة الترجمة وحسن سيرها. من أجل الوصول إلى هدفي سلكتُ منهج أسلوب المقابلة.

للإجابة عن تساؤلات أطروحتي قُمت بإجراء مقابلات مع سبعة مهنيين من مترجمي اللغة العربية ذوي خبرة لا تقل عن ثلاث سنوات، من بينهم كذلك مدرسون في مجال الترجمة الشفوية ومقيمو اللغة العربية. أردت من خلال هاته المقابلات وصف طريقة التحضير المبني على عمل المصطلحات قبل البدء في الترجمة وأثناء القيام بها وبعدها.

استخلصت من هذا البحث أنه لا توجد طريقة منهجية واحدة للتحضير لمهمة الترجمة. بل إن لكل مترجم طريقته الخاصة للإعداد. في حين يتفق جميع المستجوبين حول مسألة كون التحضير الجيد للترجمة بالإضافة إلى الإلمام الشامل بالموضوع يستوجب كذلك حيازة المرادفات الأساسية، إنما يستوجب كذلك إتقان تقنية كيفية وضع المصطلح الصحيح في سياقه المعنوي المناسب في مختلف مواقف حالات الترجمة. يساعد التحضير قبل الترجمة المترجم ويوجه عمله في مواقف الترجمة. فكلما كانت معلومات المترجم حول موضوع المراد ترجمته وفيرة كلما عزز ذلك من قدراته في التعامل مع المواقف بشكل أفضل.

أظهر البحث أن التحضير الجيد إلى جانب وعي وفهم الموقف هو بمثابة مفتاح رئيسي للترجمة السليمة. بينما يؤثر التهاون في التحضير على جودة الترجمة وعدم الدقة. الترجمة دون تحضير قد تكون ناجحة جزئياً عندما يتمتع المترجم بالخبرة القوية والإلمام الواسع بالموضوع وقدر جيد من المعرفة العامة.

الكلمات الدالة: الترجمة الشفوية، المصطلحات، التحضير، عمل المصطلحات..

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TULKKAUSVIESTINTÄ AMMATTINA	9
2.1 Asioimistulkin koulutus ja ammatti	9
2.2 Sanastotyö ja valmistautuminen tulkin (AMK)- koulutuksessa:	12
2.3 Asioimistulkin rooli ja ammattietiikka	12
2.4 Terminologisen sanastotyö merkitys tulkkauksessa	14
2.5 Terminologian peruskäsiteitä.....	15
2.6 Tulkinerikoisalaviestin välittäjänä.....	16
3 SANASTOTYÖ TULKKAUKSESSA.....	18
3.1 Sanastotyö ennen tulkkausta	18
3.1.1 Tiedonhaku valmistautumisessa.....	19
3.1.2 Sanaston kokoaminen.....	20
3.2 Valmistautuminen juuri ennen tulkkausta	21
3.3 Valmistautuminen ja ongelmanratkaisu tulkkaustilanteessa	22
3.4 Sanaston täydentäminen tulkkauksen jälkeen.....	23
4 METODI JA HAASTATELTAVIEN VALINTA.....	25
4.1 Aineisto ja metodi	25
4.2 Haastattelun toteutus.....	26
5 HAASTATTELUN TULOKSET JA ANALYYSI	29
5.1 Tulkkauskokemus	29
5.2 Ennen tulkkausta.....	30
5.2.1 Aiheeseen perehtyminen ja sen ymmärtäminen	30
5.2.2 Sanan merkityksen selvittäminen ja ydinsanat.....	32
5.2.3 Työkokemuksen ja koulutuksen vaikutus tulkin valmistautumiseen	33
5.2.4 Tulkin tietolähteet ja työvälineet	37
5.3 Sanastotyö tulkkaustilanteessa.....	38
5.3.1 Valmistautumisen merkitys.....	38
5.3.2 Sanasto-ongelman ratkaisustrategiat	39
5.4 Tulkkauksen jälkeen	41

6 JOHTOPÄÄTÖKSET	43
7 OMA POHDINTA	45
LÄHTEET	49
LIITE1: HAASTATTELURUNKO	52
LIITE2: ASIOIMISTULKKAUS AMMATTISÄÄNNÖSTÖ	54

1 JOHDANTO

Tulkin työssä valmistautuminen tulkkaustehtävään on erittäin tärkeää. Valmistautuminen osoittaa tulkin ammattitaitoa ja vastuunottoa tehtävän onnistumisesta. Viestin välittäminen tulkkauksessa edellyttää, että tulkki on perehtynyt tulkattavaan aiheeseen sekä toimeksiannon edellyttämään sanastoon (Asioimistulkki ammattisäännöstö 2003.)

Tässä opinnäytetyössä selvitän, miten valmistautuminen toimeksiantoon sanastotyötä tekemällä vaikuttaa tulkkauksen suorittamiseen. Opinnäytetyössä haluan selvittää tulkin sanastojen käyttöä tulkkausprosessin eri vaiheissa, ennen tulkkausta, tulkkaustilanteessa ja tulkkauksen jälkeen. Tutkimuksen avulla haen vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Mitä tietolähteitä ja menetelmiä tulkki käyttää valmistautuessaan toimeksiantoon? Minkälaisia sanastoja tulkit laativat omaan käyttöönsä? Miten tulkki hyödyntää tekemäänsä sanastotyötä toimeksiannon aikana? Toivon tutkimukseni antavan tietoa myös siitä, miten tulkit ennakoivat termeihin liittyviä haasteita tehdessään sanastotyötä ennen toimeksiantoa ja mitä he tekevät laatimilleen sanastoille toimeksiannon jälkeen. Lisäksi minua kiinnostaa, miten tulkki (AMK) -tutkinnon suorittaneet tulkit hyödyntävät koulutuksessa sanastotyöstä oppimaansa.

Saadakseni vastauksia opinnäytetyössä selvitettäviin kysymyksiin, haastattelin seitsemän asioimistulkkauksen ammattikorkeakoulututkinnon suorittanutta opiskelijaa. Suomessa tulkki (AMK) -tutkinnon voi suorittaa Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Valitsemillani opiskelijoilla tuli olla ennen ammattikorkeakouluopintojaan kokemusta asioimistulkin työstä tai heidän on pitänyt toimia tulkkeina opintojen aikaa. Työkokemusta piti olla vähintään kolme vuotta ja työkielenä täytyi olla suomen lisäksi arabia. Löytääkseni luotettavia vastauksia haastateltavien joukosta, olen ottanut mukaan myös opettajia, jotka ovat suorittaneet asioimistulkin ammattikorkeakoulututkinnon, ja jotka toimivat nykyään asioimistulkkausopettajina sekä tulkikoulutuksessa arabian kielen arvioijina. Haastattelemalla selvitän miten sanasto muotoutuu eri vaiheissa ja miten sanastotyö vaikuttaa tulkin työhön. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ja haastattelukysymykset perustuvat opinnäytetyön tietoperustassa käsiteltyihin asioihin.

Kiinnostus kyseiseen aiheeseen heräsi Diakonia-ammattikorkeakoulun asioimistulkkauksen koulutuksessa, jossa moneen otteeseen painotettiin, kuinka valmistautuminen tulkkaukseen sekä sanaston tekeminen ovat erityisen tärkeitä tekijöitä tulkkauksuorituksessa. Aiheen valintaan vaikutti myös oma kokemukseni tulkkina, jossa valmistautuminen sanastoilla on olennainen osa työnkuvaani ja tästä syystä halusin tutkia aihetta tarkemmin.

Tulkkien valmistautumisesta tulkkaukseen sanastotyön avulla ei ole tehty paljon tutkimusta. Maria Tuomi on vuonna 2014 kirjoittanut pro gradun ”Asioimistulkin termityö”. Tuomi painotti tutkielmassaan sitä, miten tulkki suhtautuu vieraan termin ilmestymiseen tulkkauksutilanteissa. Tulkkaukseen valmistautumisesta ylipäätänsä on mainittu joissakin pro gradu-tutkielmissa. Riika Paunonen (2010) on pro gradu -tutkielmassaan ”Valmistautuminen ja informaation välittäminen” käsitellyt ylipäätänsä tulkin valmistautumisen merkitystä. Paunonen ei tutkielmassaan painottanut valmistautumista sanastotyön avulla. Maria Leinonen on vuonna (2013) kirjoittanut pro gradun ”Tulkin ammattitaito: Tiedot, taidot ja valmiudet ammatinharjoittamisessa”. Maria Leinosen tutkimuksen tulokset osoittavat, että tulkki kehittyy ja muuttuu vuosien ja kertyneen työkokemuksen myötä. Tulkit omaksuvat uutta tietoa rutiininomaisesti, ja heidän tieto- ja sanavarastonsa kattavat yhä enemmän uusia tieteenaloja ja aihealueita. Maiju Lehtinen on vuonna 2016 kirjoittanut opinnäytetyönsä ”Viittomakielen tulkkien valmistautuminen tulkkauksutilauksiin”, jossa hän on maininnut, että tulkit kokevat valmistautumisen olevan aina tärkeää riippumatta siitä, kuinka paljon heille on kertynyt työkokemusta. Oma opinnäytetyöni käsittelee sanastotyötä osana tulkin valmistautumista, tuo uutta näkökulmaa ja kuvailee sanaston tekemistä eri valmisteluvaiheissa.

Tämä työ hyödyttää uusia tulevia asioimistulkkkeja, jotka haluavat olla työssään ammatillaisia. Työ ei anna tiettyä mallia, jota jokaisen tulkin pitää seurata valmistautuessaan toimeksiantoon, mutta se antaa suuntaviivat sille, miten tulkki ryhtyy valmistautumaan toimeksiantoon sanaston avulla. Tämän työn avulla haluaisin tuottaa myös tietoa luotettavista arabian kielellisistä lähteistä, jotka voivat olla hyödyllisiä tulkeille, joiden työkieli on arabia.

Opinnäytetyössä käsittelem ensin aihetta kirjallisuuden perusteella, jonka jälkeen käsittelem tutkimusprosessia ja tuloksia. Ensimmäisen käsittelem tulkin ammatillisuutta ja sen vaati-

muksia. Samassa luvussa kirjoitan myös tulkin työstä ja koulutuksesta erikoisalan kielen välittäjänä. Tässä tuon esiin terminologian ja tulkauksen välisen suhteen. Käsittelem valmistautumista ja sen merkitystä sanastotyön avulla tulkin työssä. Kuvailen sanastotyön tekemistä eri valmistautumisvaiheissa ja sanaston kokoamista. Näiden pohjalta olen muodostanut haastattelukysymykseni, ja niiden kautta pyrin löytämään vastauksia näihin kysymyksiin. Voisin kuvata tapaan vastata tutkimusongelmaan.

Metodiluvussa kerron, millaisella tutkimusmenetelmällä tutkimus on toteutettu. Analyysin jälkeen pohdin keskeisimpiä tuloksia ja esitän johtopäätöksiä, jotka pohjautuvat tutkimukseni tuloksiin. Lopuksi arvioin tutkimustani, sekä sitä, millaisia mahdollisia jatkotutkimuksia kannattaisi tehdä.

2 TULKKAUSVIESTINTÄ AMMATTINA

2.1 Asioimistulkin koulutus ja ammatti

Asioimistulkkauksen koulutus on varsin nuori ala. Asioimistulkkien ammattikunta on Suomessa kirjava. Osalla asioimistulkeista on ammattitutkinto, osalla korkeakoulututkinto, kun taas osa on päättynyt asioimistulkiksi käytännön työn kautta ilman alan koulutusta ja tutkintoa (Choroszewicz, Hildén & Tsavro 2018, 257.)

Asioimistulkin ammattinimike ei ole suojattu, eli käytännössä ilman koulutusta voi toimia tulkkina. Vuonna 1996 on tullut voimaan ensimmäiset asioimistulkin ammattitutkinnon perusteet, joissa määritellään tutkintoon liittyvät nimikkeet, osa-alueet, ammattitaitovaatimukset, osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi. Tutkintoa on järjestetty vuodesta 1998. Tutkinnon perusteet uudistettiin vuonna 2006 (Opetushallitus 2006) ja sen jälkeen vuonna 2018 (Choroszewicz, Hildén & Tsavro 2018, 257.)

Syksyllä 2011 käynnistyi ensimmäinen Diakonia-ammattikorkeakoulun tulkkauksen koulutusohjelma, joka on suunnattu nimenomaan asioimistulkeille tai niiksi aikoville. Asioimistulkkauksen koulutuksessa keskitytään tulkkaukseen ja kääntämiseen, tulkin ammatilliseen työnkuvaan ja ammattietiikkaan. Tavoitteena on työskennellä erilaisissa tulkkaus- ja käännöstehtävissä viranomaistahoilla, oikeus- ja kokoustulkkausissa sekä kansainvälisissä tehtävissä (Diakonia AMK 2019.)

Asioimistulkeilta on kuitenkin edellytetty ammatillista pätevyyttä vuodesta 1996 lähtien. Palveluntarjoajista tuli tietoisempia tulkin tehtävistä ja nykyään tulkeilta edellytetään vahvan kielentaidon lisäksi myös muuta ammatillista pätevyyttä (Choroszewicz, Hildén & Tsavro 2018, 257.)

Asioimistulkin koulutuksen kehittäminen ja tutkinnon suorittaneiden tulkkien määrän lisääminen ovat laadukkaiden tulkkipalvelujen edellytys. Koulutus auttaa tulkkeja sisäistämään ammattiin kohdistuvat odotukset: tämä auttaa tulkkia tunnistamaan ja soveltamaan normeja ja arvoja kaikissa työtilanteissa, myös silloin kun tilanteet ovat uusia ja haastavia (Choroszewicz, Hildén & Tsavro 2018, 257.)

Koulutus auttaa tulkkeja toimimaan vastuullisesti. Tulkin työtilanne vaihtelee suuresti asiakkaiden, tulkkauksen aiheiden ja kielten mukaan. Tulkkien on usein toimittava ja valmistauduttava tulevaan tulkkaustehtävään nopeasti, koska tulkkauspyynnöt tulevat lyhyellä varoitusaajalla. Myös itse tulkkaustilanteessa on välttämätöntä päättää nopeasti, miten edetä (Choroszewicz, Hildén & Tsavro 2018, 257.)

Koulutuksen avulla tulkki pystyy parantamaan kykyään muodostaa oma näkemys itsestään asioimistulkkinä ja välittää tämän kuvan muille. Tämä kyky on erityisen tärkeä silloin, kun tulkki on puolustettava ammatillista rooliaan muiden ammattilaisten kanssa, varsinkin tilanteissa, missä asiakkaat yrittävät antaa tulkille sellaisia tehtäviä, jotka eivät kuulu tulkin ammatilliseen rooliin (Choroszewicz, Hildén & Tsavro 2018, 260.)

Elämme yhä globalisoituvassa yhteiskunnassa, jossa kansainvälinen viestintä ei ole enää valinta, vaan välttämättömyys. Viestintä ja terminologia, sekä tietotekniikka kehittyvät yllättävän nopeasti. Siksi on välttämätöntä, että tulkki kehittyy ja mukautuu näihin uusiin haasteisiin. Terminologian hallitseminen on siis välttämätön väline, jonka avulla tulkki voi välittää erikoistunutta tietoa riittävällä ja yksiselitteisellä tavalla (Navarro 2015,73.)

Asioimistulkin ammatti ei ole helppo, vaan hyvin haasteellinen ja monipuolinen. Alalla oppii jatkuvasti uutta, ja tulkattavat asiakkaat ja tilanteet vaihtuvat koko ajan. Vaihtelevuus voi olla myös stressaavaa, kun yhden päivän työtehtävät voivat olla hyvin erilaisia ja myös erilaisia vaatimukseltaan (Leinonen 2007, 301.)

Hietasen (2007) mukaan hyvän tulkin ammatilliset taitovaatimukset ovat hyvin pitkälti samanlaiset kuin hyvän puhujan ominaisuudet. Hietanen vertaa Ciceron määritelmää puhujan ominaisuuksista tulkin ominaisuuksiin. Puhujan luonteeseen ja kykyihin kohdistuvia vaatimuksia ovat korkea moraali, terävä psykologinen taju, sanallinen lahjakkuus sekä hyvä muisti. Eli mikä pätee puhujaan, pätee myös tulkkiin. Hietanen korostaa sitä, että varsinaiset tulkin tiedot ja taidot hankitaan kouluttautumalla. Koulutuksessa lähdetään järjestelmällisesti kehittämään muun muassa tulkkaustoimeksiantoihin valmistautumista kuten tiedonhakua, tilannehallintaa, yleissiivytystä, mielenpalauttamistekniikkaa sekä lisäksi puhetekniikkaa sekä tulkattavan kulttuurin tuntemusta (Hietanen 2007, 277–278.)

Tulkkaustilanne on aina hetkellinen, tulkin on toimittava nopeasti, eikä virheitä aina ole mahdollista korjata siinäkään tapauksessa, että hän itse ne huomaisi. Tulkin työ ja työympäristö ovat siten paljon useampien tekijöiden rajoittamia kuin kääntäjien. Tulkki ei voi tulkkaustilanteessa turvautua ulkopuolisiin tietolähteisiin samalla tavalla kuin kääntäjä. Ongelmat on ratkaistava nopeasti sitä mukaa kuin ne ilmaantuvat (Saresvuo & Ojanen 1988, 140.)

Asioimistulkin toimintaympäristö on erilainen kuin konferenssitulkin, koska asioimistulkki joutuu hoitamaan tehtävänsä yksin, toisin kuin konferenssitulkki, joka voi saada apua työtiimiltä. Kielen ja viestinnän taitojen lisäksi asioimistulkki tarvitsee myös tilanetajua ja neuvottelutaitoa. Lisäksi asioimistulkin on osattava sekä eri osa-alueiden käytäntöjä että sanastoja molempiin kielisuuntiin (Mäntynen 2013, 107.)

Kun puhutaan tulkin ammatista, puhutaan myös kielitaidosta. Usein myös tulkin kielitaidosta puhuttaessa ajatellaan vain vieraiden kielten osaamista, mutta tulkin työkielistä äidinkieli, eli A-työkieli on tärkein, hyvän äidinkielen omaksumista ja osaamista on pidetty tärkeänä työväliseinä tulkin ammatissa (Oittinen & Mäkinen 2007, 183.)

Tulkki ammattiviestinnässä tarvitsee sekä fyysisiä että psyykkisiä voimavaroja. Tulkin työ on viestillinen tehtävä, johon kuuluu julkista esiintymistä sekä sopeutumista aina uuteen tilanteeseen ja aiheeseen, jonka vuoksi henkiset paineet voivat hyvin vaikuttaa tulkin työskentelyyn. Koulutuksen avulla tulkki oppii hallitsemaan jännitystään. Tulkki voi muuttaa jännityksenä edukseen valmistautumalla tehtävään ja aihepiiriin järjestelmällisesti Hietanen (2007, 292). Kuten Kutz (2010, 314) toteaa, että paraskaan toimeksiantoon valmistautuminen ei hyödytä mitään, jos tulkin terveys on huono.

Kun puhutaan tulkin ammattitaidosta, puhutaan myös kielen osaamisesta, mutta kielestä ei voida puhua puhumatta myös kulttuurista, sillä kulttuuri ja kieli kulkevat käsi kädessä. Tulkkaustilanteessa tulkin tulee muistaa, että tulkki ei ole asiakkaan tukihenkilö, vaan toimii viestin välittäjänä. Tulkki voi kuitenkin toimia myös kulttuurin tulkkinä eli hän voi selkeyttää kulttuuriin liittyviä haasteita, jotka voivat aiheuttaa epäselvyyttä (Ollila 2017, 19.)

2.2 Sanastotyö ja valmistautuminen tulkin (AMK)- koulutuksessa:

Asioimistulkin koulutusohjelma tarjoaa opiskelijoille keinoja, joilla he voivat kehittää osaamistaan liittyen tulkkaustehtävään valmistautumiseen ja sanastotyöhön. Tämä tapahtuu luentojen ja harjoitusten, työharjoitteluiden sekä hankkeiden avulla. Eri alojen sanastotehtäviä tehdään ensin suomen kielellä ja sen jälkeen kaksikielisinä. Näin tulkki voi käyttää laajentunutta sanavarastoaan toimintaympäristössä ja ammattialalla sekä suomen kielellä että toisella työkielellään.

Tulkkausharjoituksissa painotettavat menetelmät ovat konsekutiivi- ja dialogitulkkaus, sekä jossain määrin simultaanitulkkaus. Opiskelijalla annetaan tehtävänanto, jonka pohjalta hän voi valmistautua harjoitukseen etukäteen keräämällä aiheeseen liittyviä sanoja. Harjoitukset etenevät helpommasta vaikeampaan. Tulkkille muodostuu kuva toimeksiantoon valmistautumisen tärkeydestä, sekä kattava kuva tulkkausprosessin eri vaiheista. Tulkki oppii käyttämään tulkkaustekniikoita ja hän oppii sanastotyön teoreettiset perusasiat sekä niiden soveltamista tulkin käytännön sanastotyöhön (Opetussuunnitelma 2012.)

2.3 Asioimistulkin rooli ja ammattietiikka

Tulkin työ on vastuullinen ja monipuolinen. Asioimistulkin työn kulmakivi on oma ammattisäännöstö, jota jokaisen tulkin tulisi noudattaa. Vaitiolovelvollisuus, puolueettomuus ja esteettömyys ovat asioimistulkkausammattisäännöstön ohjenuorana. Nämä ovat tulkeille itsestänselvyyksiä, joita korostetaan myös koulutuksessa ja alan järjestöjen toiminnassa (Asioimistulkki ammattisäännöstö ja asioimistulkin ohjeet 2013.)

Ammattisäännöstön mukaan tulkki ei saa tulkata mitään väärin, eikä ottaa vastaan toimeksiantoa, johon hän on esteellinen. Tulkin täytyy noudattaa salassapitovelvollisuuttaan niin toimeksiannon aikana, kuin sen jälkeen. Tulkin salassapitovelvollisuus koskee myös kaikkea osapuolia koskevia suullisia ja kirjallisia tietoja, joita hän on saanut. Luottamuksellisuutta sovelletaan myös asiakirjoihin ja muuhun aineistoon, joihin tulkillä on pääsy, tai jonka hän saa toimeksiannon yhteydessä (Asioimistulkki ammattisäännöstö ja asioimistulkin ohjeet 2013.)

Käännöstieteessä tulkki määritellään kulttuurienväliseksi viestinnän ammattilaiseksi, joka on puolueeton viestienvälittäjä yli kieli- ja kulttuurirajojen. Tulkki ei siis ota kantaa tulkattaviensa sanomiin ja viesteihin, eikä aja kummankaan tulkattavansa asiaa. Tulkki ei myöskään osallistu itse omista intresseistään käsin keskusteluun. Puolueettomuus onkin tulkin tehtävän ja roolin kannalta hyvin olennainen asia (Hietanen 2007, 298.)

Tulkin työn tavoitteen, eli viestin välittämisen ja kielellisen tasa-arvon saavuttamiseksi tulkin on tunnettava tehtävän edellyttämä sanasto, terminologia ja ilmaisut. Tulkin on hallittava erilaisia tulkkausteknikoita, ja hänen pitää osata ilmaista itseään sekä arki- että virkakielellä. Tulkki ei ota vastaan toimeksiantoa, johon hänellä ei ole riittävää pätevyyttä. Tämä tarkoittaa, että tulkin täytyy selvittää toimeksiannon vaativuus sekä siihen sisältyvät eettiset tai henkiset haasteet. Näin tulkki voi tietää, onko hänellä riittävät taidot kyseisen tehtävän hoitamiseen ammattisäännösten edellyttämällä tavalla (Asioimistulkki ammattisäännöstö ja asioimistulkin ohjeet 2013.)

Ammattisäännösten mukaan tulkin pitää tulkata kaikki lisäämättä ja ohittamatta mitään. Tulkkaus on viestin välittämistä tarkasti, eikä vain sanasta sanaan kääntämistä. Tulkki on keskustelun mahdollistaja, ei keskustelun osapuoli. Tässä roolissa tulkki puuttuu tilanteeseen ainoastaan silloin, jos osapuolet puhuvat liian nopeasti, tai eivät anna tulkille aikaa tulkata. Tällöin tulkilla on oikeus pyytää tarkennusta ja selitystä. ”On tärkeää, että viranomainen ja hänen asiakkaansa kokevat keskustelevansa suoraan toistensa kanssa, kuten he puhuisivat samankielisen henkilön kanssa” (Asioimistulkki ammattisäännöstö ja asioimistulkin ohjeet 2013.)

Ammattisäännöstö mukaan tulkin tehtävä on ”välittää kielellisiä ja kulttuuriin liittyviä ei-kielellisiä viestejä mahdollisimman kattavasti ja muuttumattomana. Jos tulkki ei pysty tuottamaan esimerkiksi vastaavia lauseita, sananlaskuja, vertauksia, harvinaisia termejä ja lyhenteitä, tulee hänen pyytää puhujaa selventämään viestiään, ja ilmoittaa siitä myös kuuntelijalle.” Tulkki voi pyytää mahdollista aiheeseen liittyvää materiaalia. Saatujen tietojen avulla tulkki voi valmistautua toimeksiantoon, ja näin ollen tulkkauksen laatu voidaan varmistaa (Asioimistulkin ammattisäännöstö ja asioimistulkin ohjeet 2013.)

Vaikka erinomainen kielitaito ja tulkkaukoulutus sekä tulkkaukokemukset luovat hyvän lähtökohdan tulkin työlle, ammattimainen tulkki valmistautuu silti erikseen kuhunkin toimeksiantoon tulkkaustilanteesta ennalta saamiensa tietojen perusteella (Asioimistulkin ammattisäännöstö ja asioimistulkin ohjeet 2013). Ennakkomateriaalin saaminen ja pyytäminen ovat tulkin velvollisuus ja oikeus (Maahanmuuttovirasto 2009, 11).

2.4 Terminologisen sanastotyö merkitys tulkkauksessa

Terminologian teorian ja terminologisen työn menetelmien tuntemus on osa kääntäjän ja tulkin ammattitaitoa (Tommola 2006, 10). Terminologia on tulkin työväline. Valmistautuessaan toimeksiantoon tulkki kerää itselleen tarvittavat sanastot. Nämä sanastot rakentuvat terminologiseen sanastotyön avulla, jonka kautta tulkki pysty välittämään viestinsä toiselle osapuolelle käyttämällä sopivia ja oikeita sanoja. Tulkillla tulee olla perustietoja terminologisesta sanastotyöstä.

Terminologia koostuu monitieteisestä alasta, jonka tarkoituksena on tiedon järjestäminen ja välittäminen. Terminologian keskeinen elementti on käsite. Sanastotyö perustuu käsitteiden välisten suhteiden selvittämiseen (Suonuutti 2012, 11.) Suurin osa viestinnästä perustuu kaikille tuttuun yleiskieleen, mutta erikoistiedon alueilla tarvitaan lisäksi erikoiskieliä (Sanastokeskus TSK ry). Sanastojen ja käsitevastaavuuksien etsiminen ei ole pelkästään terminologin työ, mutta myös tulkin ja kääntäjän työ. Kääntäminen ja tulkkaukset vaativat työkielten kielitaidon eli lähde- ja kohdekielen kielijärjestelmien ja normien kulttuurien, alojen ja aihepiirien tuntemusta (Tommola 2004, 9). Kielitaidot ovat siis kääntäjien ja tulkkien työkaluja, mutta niitä käytetään prosessoimaan ja siirtämään tietoja kielijärjestelmän ulkopuolelle. Kääntäjä välittää viestin sisällön lähdetekstissä mahdollisimman tarkasti käänöksellä – ja tulkki tulkkamalla. ”Kun konferenssitulkkipalvelujen käyttäjiltä kysyttiin, mikä heidän mielestään on tulkkauksen keskeinen laatuvaatimus, vastaus oli asiasisällön tarkka välittyminen” (Tommola 2004, 11). Tämä varmasti myös pätee asioimistulkille.

Viitaten Lea Tommolan (2016) pro graduun ”viestinnän kulttuurisidonnaisten konventioiden tunteminen, eli kielellistä muotoa koskeva tieto (miten ilmaistaan?) ja tekstin sisällön ymmärtäminen eli merkitystä koskeva tieto (mitä ilmaistaan?) ovat kumpikin

välttämättömiä kääntäjälle ja tulkille laadukkaan käännöksen tai tulkkauksen tuottamiseen” (Tommola 2016, 12.)

Tommolan (2004) mukaan, kääntäminen ja tulkkaukset eivät ole kiinni pelkästään kielitaidosta. Ne vaativat erityisvaatimuksia ja tekniikoita, kykyä analysoida, arvioida, ja kehittää omaa suoristustaan. Tommola nimittää tämän ”metakognitiivista otetta, joka voi syntyä teorianperustan hallinnasta” (Tommola 2004, 9). Termipankit ja erikoissanakirjat ovat tulkkien ja kääntäjien apuvälineitä, mutta kaikkia tapauskohtaisesti vaadittavia terminologiaa ja käsitteellisiä tietoja ei löydy erikoistuneista sanakirjoista ja termipankeista. Kääntäjän tai tulkin on tehtävä itse terminologista työtä (Cabré 1998, 93.)

2.5 Terminologian peruskäsitteitä

Terminologia on monitieteinen ala, joka mahdollistaa tiedon välittämisen ja sen järjestämisen. Keskeinen osa terminologiaa ovat käsitteet. Ne ovat mielikuvia, jotka muodostuvat mielessämme. Nämä mielikuvat vastaavat todellisuuden ilmiöitä eli tarkoitteita. Tarkoitteet voivat olla sekä abstrakteja, kuten esimerkiksi terveys, tai konkreettisia, kuten lääke. Määritelmät määrittävät abstrakteja mielikuvia sanallisesti ja niiden nimitykseen viitataan termeillä (Suonuuti 2012, 11.) Tärkein vaihe terminologisessa sanastotyössä on käsitteiden määritteleminen. Sillä ei etsitä termille pelkästään vastineita, vaan tarvitaan myös määritelmiä, jotka tuovat esiin käsitteen olennaiset piirteet ja niihin liittyvien käsitteiden erot (Nuopponen 1999, 3.)

Terminologisessa työmenetelmässä käsiteanalyysillä voidaan selvittää käsitteen olennainen sisältö (Sanastokeskus 2006). Käsitteet liittyvät aina tavalla tai toisella muihin käsitteisiin ja muodostavat käsitejärjestelmiä. Käsitejärjestelmät voivat olla yksinkertaisia tai monimutkaisia. Käsitejärjestelmä auttaa tiedon jäsentelyssä ja helpottaa käsitteiden ja termien vertailua eri kielten ja kulttuurin välillä (Suonuuti 2012, 13–14.)

Suonuutin (2012, 15) mukaan on olemassa kolmenlaisia käsitesuhteita. Nämä ovat hiearkinen suhde, koostumussuhde ja funktiosuhde. Hiarkisessa suhteessa yläkäsite ja alakäsitteen välillä on yhteiset käsitepiirteet, mutta toisella eli alakäsitteellä on vähintään yksi erottava lisäpiirre. Myös alakäsite voi olla yläkäsite toiselle alakäsitteelle.

koostumussuhteessa, Yläkäsitteen piirteet eivät sisällä alakäsitteen piirteitä kuin Hiearkisessa suhteessa. Funktiosuhteisessa käsitejärjestelmässä käsitteitä ei voida jakaa selviin ylä- ja alakäsitteisiin, koska niillä ei ole selkeää hierarkia- tai koostumussuhdetta toisiinsa nähden (Sanastokeskus TSK ry, 2006.)

Funktiosuhde on laaja ryhmä assosiaatioon perustuvia epähierarkkisia suhteita, kuten esimerkiksi syy ja seuraus (esimerkiksi rikos ja rangaistus), tuottaja ja tuote (esimerkiksi syyteharkinta ja syyttäjä), tapahtuma ja tekijä (esimerkiksi esitutkinta ja poliisi), tapahtuma/esine ja paikka (esimerkiksi tuomio ja tuomioistuin), sekä työkalu ja tarkoitus (esimerkiksi paperikone ja paperivalmistusmateriaali ja tuote esimerkiksi puumassa ja paperi) (Suonuuti 2012,15.)

2.6 Tulkinerikoisalaviestin välittäjänä

Pystyäkseen hallitsemaan erikoisalaviestinnässä käytettäviä termejä, tulkin täytyy valita oikea strategia. Tulkit eivät yleensä erikoistu tietylle erikoisalalle, mutta tulkin koulutuksen avulla ja ammattikokemuksen perustella he voivat saada enemmän tietoja jostakin aiheista kuin toisista. Tulkilta ei voida vaatia syvää tietoa jokaisesta tulkattavasta erikoisalasta. Tulkin on kuitenkin oltava tarkka ja hänen on ymmärrettävä tulkattava aihe niin, että hän pystyy välittämään viestin oikealla tavalla, ilman merkityksen muutoksia, säilyttämällä samalla kaikki vivahteet (Vik-Tuovinen 2003.)

Vik-Tuovinen (2003) puhui artikkelissaan ulkoisista tekijöistä, jotka ovat tulkille tärkeitä lähtökohtia. Nämä ulkoiset tekijät ovat Vik-Tuovinen mukaan viitaten (Salevsky 1992) muun muassa erikoistumisaste, sen esittämistapa ja viestinnän tavoite. Tulkin ammatille tunnusomaista on vaihtelevuus. Tulkki voi tulkata kaikkea yhden henkilön monologeista aina sadoille tarkoitettuihin puheisiin, konsekutiivisesti tai simultaanisesti. On tulkkeja, jotka pääosin tai kokonaan tulkkaavat vain yhdelle toimeksiantajalle, esimerkiksi EU:n palveluksessa olevat tulkit (Vik-Tuovinen 2003). Suurin osa tulkeista toimii kuitenkin vapailla markkinoilla freelance-sopimuksilla. Erityisesti freelance-tulkit sukuloivat tulkkaustoimeksiannoissaan eri erikoisalojen välillä. Jollain viikolla aiheena voi olla ammattiyhdistystoiminta, toisella viikolla silmäsairaudet ja sen jälkeen

aiheeksi saattaa valikoitua kalastus, maakaasu, pienyrittäjyys tai puolustuspolitiikka (Vik-Tuovinen 2003.)

Voidaan katsoa, että tulkkauksilanteessa olevan tulkin on sekä välitettävä viestinsä vastaanottajille että pyrittävä viestimään niin, että viesti on a) helppo ymmärrettävissä; b) nopeasti ymmärrettävissä ja c) vakuuttava (Gile 1995, 147–148.)

Ennakkomateriaalia voidaan välittää tulkeille etukäteen vain hyvin harvoissa tapauksissa. Luettavaksi tarkoitetut ennakkomateriaalit voidaan toimittaa tulkkille joko useita päiviä ennen, tai vähän ennen tulkkausta. Useissa tapauksissa tulkki ei tiedä etukäteen sanastoa, jota hänen on käytettävä. Siksi ratkaisu terminologisiin ongelmiin tulisi etsiä ensin valmistautumisen kautta, johon ammattitulkki käyttää sille paljon aikaa ja energiaa (Gile 2005, 95.)

Tulkin ammattitaidosta huolimatta, hänelle ei välttämättä ole helppoa löytää kaikkia tarvittavia termejä tai sanoja aikarajoituksen vuoksi, ja hänen on vaikea hahmottaa kaikki tarvittavat termit tulkattavan aiheen laajuuden vuoksi. Tämän takia tulkin pitää osata siivilöidä tarvittavat ja tärkeät sanat (Gile 1985, 199–210.)

Gile (2005) kertoo tulkkauksen eroavan kirjoitettujen tekstien kääntämisestä. Suurin ero tulkkien ja kääntäjien välillä on se, että kääntäjät työskentelevät kirjoitetun kielen kanssa ja heillä on aikaa, usein tunteja tai päiviäkin, parannella työtään. Tulkit taas työskentelevät puhutun tai viitotun kielen kanssa ja tuottavat tekstiä yleensä muutaman sekunnin, tai maksimissaan muutaman minuutin viiveellä. Tulkeilla ei siis ole yleensä aikaa hioa tai parannella tuotostaan jälkeinpäin (Gile 2005, 194–195.)

3 SANASTOTYÖ TULKKAUKSESSA

Asioimistulkit työskentelevät suurille asiakaskunnille eri aloilla eri työympäristöissä joko konsekutiivisesti tai simultaanisesti. Tulkin valmistautumisen toimeksiantoon katsotaan olevan tärkeä osa tulkin työtä. Tämä tarkoittaa, että tulkin on kyettävä muodostamaan ja käyttämään eri tietolähteitä erittäin tehokkaasti. Tulkin on ikään kuin tehtävä itsestään alan asiantuntija juuri siihen tilaisuuteen, jotta hän sekä ymmärtää mistä siellä puhutaan, että osaa käyttää alan kieltä (Gile 1995.)

Tulkit eivät yleensä erikoistu minkään tietyn alan tulkkauksiin, vaan tulkin ammattitaitoon kuuluu perehtyminen kulloiseenkin aiheeseen ja sen sanastoon tiedonhankinnalla. Apuvälineet ovat muun muassa sanakirjat, hakuteokset, erikoisalojen sanastot ja internet (Vik-Tuovinen 2003.)

3.1 Sanastotyö ennen tulkkausta

Valmistautuminen tulkkaukseen vaihtelee tulkista toiseen, ja se riippuu aina tulkin kokemuksesta sekä hänen tiedostaan tulkattavasta aiheesta. Kokeneella tulkilla kuluu vähemmän aikaa verrattuna vasta aloittaneisiin tulkkeihin. Valmistautuminen toimeksiantoon ennen tulkkausta on eduksi tulevaa tulkkaustoimeksiantoa ajatellen. Tulkilla on enemmän aikaa tutustua kunkin tulkattavan aiheen sanastoon vapaasti. Hän pystyy todennäköisemmin tunnistamaan esiintyviä ongelmia ja etsimään ratkaisuja asiantuntijoilta ja kotona löydettävistä lähteistä, ja hän voi kysyä myös kollegoiden mielipiteitä sanastoista. Tulkilla on enemmän mahdollisuuksia etsiä sanoja sanakirjasta ja verrata niitä (Gile Daniel, 33.)

Tuomi (2014) viitaten Kutziin (2010) tiedonhaku on ikään kuin tähden ydin, joka laajenee, mutta päättyy tietyssä pisteessä, eli tähden sakarassa. Tämä tarkoittaa, että tiedonhaulla on rajansa ja se päättyy jossain vaiheessa. Kutz vertasi tiedonhaun sisältöä tähden, joka koostuu monesta sakarasta. Tietoa haettaessa täytyy muistaa, että saman aiheen sisältö sisältää eri osa-alueita, joihin tulkin pitäisi tutustua. Kutz (2010, 300–302.) Kun tulkki ottaa vastaan toimeksiannon, hän etsii tietoa aiheeseen sopivalla hakusanalla

tarkoituksenmukaisista tietolähteistä. Tiedon etsiminen laajenee ja etenee hakusanan avulla, ja tulkki jatkaa tällä avainsanalla löydettyjä tuloksia hyödyntämällä kohti yksityiskohtaisempaa tietoa, kunnes hän kokee ymmärtävänsä tarpeeksi Kutz (2010, 300–301). Apuvälineinä toimivat muun muassa sanakirjat, hakuteokset, erikoisalojen sanastot ja internet. Hakiessaan tietoja internetistä tulkin kannattaa huomioida ainakin, onko sivusto ajankohtainen ja jonkin järjestön vai yksityishenkilön ylläpitämä. Täytyy myös tarkistaa, onko tietolähteet merkitty ja voiko niitä tarkistaa. On myös otettava selvää, kuinka tuoreesta aineistosta on kyse. Kutz (mts. 302.) Kutz ei antanut tiedonhaulle tarkkaa mallia, mutta hän piirsi suuntaviivat, joita tulkin kannattaa huomioida tiedonhaussa (Kutz 2010, 300–302; Tuomi 2014, 13–14.)

3.1.1 Tiedonhaku valmistautumisessa

Tuomi (2014) jatkaa vielä, Kun tulkki tutustuu laajemmin aiheeseen, hän alkaa kerätä tarvittavat sanat (Kutz 2010, 303–305). Lähteitä voi olla muun muassa lähde- ja kohdekielisiä erikoisalaan liittyviä artikkeleita ja tulkki voi käyttää myös käyttämällä tietosanakirjoja tietolähteinä. Nopeutensa ansiosta sähköisetkin tietolähteet ovat tulkkille erinomaisia välineitä (Vik-Tuovinen 2003.) Sanakirjojen ja sanastojen lisäksi artikkelit, tietosanakirjat ja muut kirjalliset lähteet voivat olla hyvä lähtökohta.

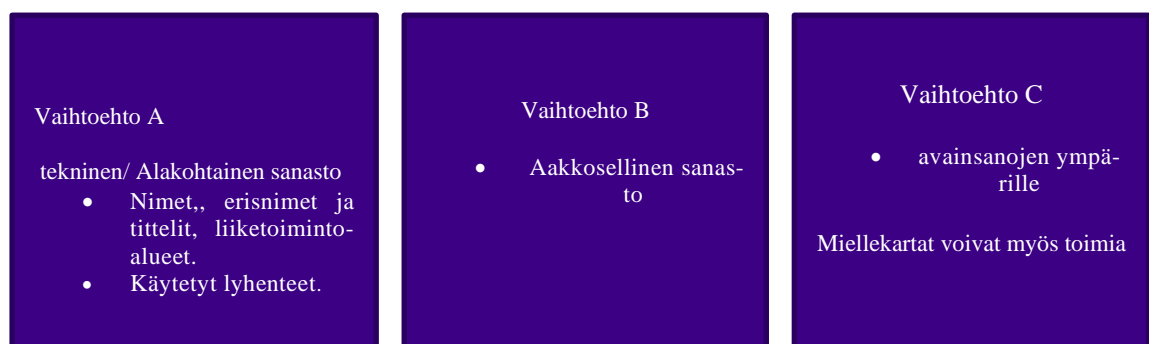
Tulkin tekemien sanastojen tulisi sisältää lähtökielen termit, käsitteiden sisällön kuvaukset sekä käsittekuvausten perusteella valitut vastineet. Tulkki aloittaa selvittämään sanojen tarkoitusta ja niiden merkitystä (Kutz 2010, 303–305.). haasteltavien ovat maininneet, että tarvittaessa tulkit sisällyttävät määritelmiä tai selityksiä sanastoihinsa, silloin kun kokevat että on tarpeellinen.

Tulkki selvittää, kuinka hänen etsimänsä aiheeseen liittyvät tiedot ilmaistaan termeillä. Tulkki tutkii aiheeseen liittyviä käsitteitä käsitteiden analyysin ja niiden määritelmien kautta. Kun tulkki löytää sopivat termit, hänen pitää ottaa huomioon viestin luonne. Tämä tarkoittaa, että termien pitää vastata lähdekielen viestitilannetta ja tarkoitusta. On myös tärkeää harkita erilaisia termejä tai ilmaisuja, joita ei löydy sanakirjoista. Tavoitteena on termivastineiden selvittäminen sekä termien tallentaminen tulevaa käyttöä varten (Saarenmaa 2017.)

3.1.2 Sanaston kokoaminen

Tulkki etsii osana valmistautumistaan lähtökielille termeille vastineita. Hyödyllisiksi apuvälineiksi vastineiden löytämisessä Kutz (2010, 306) tarjoaa rinnakkaistekstit, erikoisalojen tietosanakirjat ja sanakirjat, lehdet, kirjallisuuden molemmilla kielillä sekä internetin. Tuomi (2014) viitaten Kutziin (2010) suosittelee sanaston tekemistä kuitenkin semanttisella periaatteella eli siten, että se on myös tilanteita selittävä, ei vain vastine-vastine – sanasto (Kutz 2010, 304–305). Semantiikka tarkoittaa kielen rakenteiden välisiä suhteita, se tutkii kieleen liittyviä merkityksiä ja sitä, millaisissa olosuhteissa lauseet ovat totta (Tommola 2006, 40). Kutzin mukaan sanasto tuo parhaassa tapauksessa esiin tulkattavan tilanteen toiminnot, niiden merkitykset sekä kielelliset ilmaisutavat. Kutz on selittänyt sanaston tekemistä semanttisella periaatteella seuraavasti: Ensimmäisessä ovat lähtökielen termit esimerkiksi jokin käytäntö oikeussalissa oikeudenkäynnin aikana), toisessa ovat termin määritelmät (mitä toimenpide tarkoittaa ja pitää sisällään) sekä kolmannessa termin kohdekieliset vastineet (Kutz 2010, 304–305; Tuomi 2014,15.)

Sanastoihinsa tulkki kokoaa termit kahdella kielellä. kokoamaan löytämiään sanastoja ja niihin liittyviä vastineita. Sanastojen kokoaminen tapahtuu itse asiassa niin, että tulkki kirjaa ylös kaikki valmisteltavassa materiaalissa eteen tulevat ammattitermit ja uudet sanat sitä mukaan, kun niihin törmää. Sanaston kirjaamista seuraa sanaston luokittelun ja järjestelyn vaiheet. Sanastot luokitellaan heti koontivaiheessa tai sanastotyön lopussa eri listoihin, joko aloittain mukaan, aakkosten mukaan, tai avainsanojen ympärille olevassa mukaan (Saarenmaa 2017.)

Kuva 1 Sanaston luokittelu

Kuten kuvasta 1 näkyy, on olemassa kolme vaihtoehtoa, miten tulkki voi lajitella ja luokitella sanastojaan kokoamisen jälkeen. Ensimmäinen vaihtoehto on sanojen luokittelu ja järjestäminen aloittain: tulkki voi lajitella kaikki sanastoissa käytetyt nimet, erisnimet sekä tittelit omiin listoihin alojen mukaan. Esimerkiksi sosiaaalialaan liittyvät nimet, erisnimet, liiketoimintoalueet sekä termit laitetaan kaikki erikseen omiin listoihin. Samaa tekniikkaa voi käyttää muillakin tulkkausaloilla kuten kasvatusalalla, terveysalalla ja oikeusalalla. Toinen vaihtoehto on sanastojen luokittelu aakkosittain. Kolmantena vaihtoehtona on sanaston kokoaminen avainsanojen ympärille esimerkiksi miellekartaksi.

3.2 Valmistautuminen juuri ennen tulkkausta

Tulkki voi saada toimeksiantajalta ennakkomateriaalia juuri ennen tulkkausta, esimerkiksi lomakkeen tai joskus haastehakemuksen. Gile toteaa, että valmistelu juuri ennen tulkkausta on vaikeampaa ajanrajoituksen vuoksi. Asioimistulkkaustilanteessa hyvin usein, tulkki ei tiedä tulkattavan aiheen sisältöä, jolloin hän mahdollisesti voi juuri ennen tulkkauksen alkua kysyä tulkkauksen pääkohtia. Toisaalta viime hetken valmistelu ennen tulkkausta on hyödyllistä, koska tulkki pystyy keräämään luotettavampia ja asiakuuluvia terminologisia tietoja kuin kotona tehdyn valmistelun aikana kerätyt tiedot. Lähteet tulevat suoraan viranomaisilta ja antavat tulkille informaatiota aiheesta, jota tulkki ei ollut aikaisemmin saanut. Gile käsittelee valmistautumista juuri ennen tulkkauksen alkua lähinnä konferenssitulkkauksen osalta, mutta koen, että tämä sopii myös asioimistulkeille (Gile 1995, 33).

Eri tulkkaustehtävien edellyttämät termit vaihtelevat suuresti. Jotkut tehtävät saattavat edellyttää vähemmän termin hallintaa, kun taas toiset vaativat enemmän termien hankkimista. Tulkit pyrkivät oppimaan toimeksiantoon liittyvät avainsanat ja termit, mutta voivat myös kirjoittaa itselleen termilistan, jonka voivat ottaa mukana tulkkaukseen (Vik-Tuovinen 2003.)

Tiedon prosessointi tapahtuu kuitenkin hyvin nopeasti tulkkaustilanteessa, ja huomion jakaminen ymmärryksen ja tuotannon välillä todennäköisesti heikentää tulkin kykyä muistaa mitä tulkkaustilanteessa on sanottu. Jos tulkkaustehtävä on vaativa, esimerkiksi

puhujan erittäin nopean esittämistavan takia tulkki muistaa yleensä vähemmän (Vik-Tuovinen 2003.)

3.3 Valmistautuminen ja ongelmanratkaisu tulkkaustilanteessa

Ennakkovalmistautumisen lisäksi valmistautuminen ja oppiminen jatkuvat myös itse tulkkaustilanteessa (Vik-Tuovinen 2003). Tulkkaustilanteessa yllättävät termit voivat muodostua tulkille ymmärrettäväksi ennakkovalmistautuminen avulla, sillä termiratkaisut voidaan muodostaa ennakkotietojen perusteella. Toisaalta tulkilla on dialogien tulkkaamisesta mahdollisuus pyydä tarkennusta, silloin kun ilmenee vieras kieli tai epäselvä tilanne (Tuomi 2014, 32). Kerran opitut termit pysyvät usein tulkin muistitilassa ja ne aktivoituvat helposti tarvittaessa. Yleisesti tulkki muistaa suhteellisen hyvin tiedot, jotka hän on hankkinut tehtävään valmistellessaan (Vik-Tuovinen 2003.)

Muisti on yksi tulkin tärkeimmistä työvälineistä kielitaidon ja tulkkaustekniikan ohella (Paunonen 2010). Tulkkaustilanteessa tulkilta vaaditaan asioiden nopeaa muistiin paimista ja muistista palauttamista. Tulkin valmistautuessa toimeksiantoon, varastoituu pitkäaikaismuistiin tietoja ja niistä rakentuu kokonaisuuksia, etenkin työskennellään saman aihealueen parissa useita kertoja. Varastoinut tieto aktivoituu tulkkaustilanteessa, jossa ärsykkeenä voivat toimia tulkattavan puhe ja tulkin omat muistipanot (Paunonen 2010,15.) Konsekutiivitulkkauksessa tulkki kuuntelee viestin ja työstää sen työmuistissa, eli analysoi viestin merkityssisällön, muodostaa sen ja siirtää muodostuneen viestin varastoitavaksi pitkäkestoiseen muistiin siten, että pystyy sitten palauttamaan ja muuntamaan sen kohdekieleksi viestiksi (Isolahti 2014, 58).

Valmistautumisestaan ja hankkimastaan ammattitaidosta huolimatta, tulkki voi joutua tilanteeseen, jossa hän ei yksinkertaisesti pysty täysin ymmärtämään ja ilmaisemaan puhujan erittäin erikoiskielistä puhetta. Silloinkin tulkin on kuitenkin pyrittävä tulkkaamaan puheen tärkein sisältö. Voi olla, että tulkki ymmärtää lähdetekstin, mutta ei löydä sopivaa vastinetta kohdekielellä. Tulkki voi käyttää joitain strategioita ongelman ratkaisemiseksi, esimerkiksi muotoilla viestin toisin tai kuvata termi sanoin, jolloin saa

asiasisällön välitettyä. Yläkäsitteen käyttö voi olla hyvä ratkaisu, jos tulkki ei keksi tarkkaa vastinetta kohdekielellä (Vik- Tuovinen, 2003.)

Tulkki voi kohdata terminologisia ongelmia sekä ymmärtämisvaiheessa, että tuottamisvaiheessa. Ongelmat on ratkaistava nopeasti, ja tulkillla on tulkkauksilanteessa käytettävissään vain rajoitetusti apuvälineitä. Jos puhuja käyttää tulkkille vierasta termiä, tulkki pyrkii pääsemään perille sen merkityksestä käyttäen tietoaan kielestä, aiheesta ja tilanteesta (Vik- Tuovinen, 2003.)

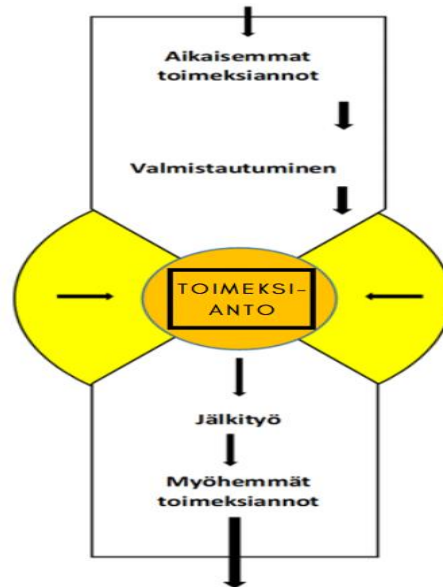
Voi olla, että tulkki osaa termin kohdekielellä, mutta tarvitsee vähän ylimääräistä aikaa saadakseen sen muististaan. Tällöin tulkki voi esittää asiat eri järjestyksessä kuin puhuja, ja antaa muistiinsa lisää aikaa termin prosessoimiseksi. Tulkin puuttuvat tiedot eivät aina ole syynä termiongelmaan, vaan kohdekielestä saattaa puuttua vastaava termi esimerkiksi siitä syystä, että lähde- ja kohdekielen käsitemaailmat poikkeavat toisistaan. Silloin termin selittäminen saattaa olla paikallaan. Käsiteltävä erikoisala voi olla myös niin nuori, että käsitteille ei ole kohdekielellä edes olemassa vakiintuneita termejä (Tuovinen-Vik, 2003.)

3.4 Sanaston täydentäminen tulkkauksen jälkeen

Tuomin (2014) viitaten Will (2009) mukaan tulkki arvioi valmistautumisensa hyötyä suhteessa todelliseen toimeksiantoon tulkkauksen jälkeen: olivatko kerätty sanastot hyödylliset ja käyttökelpoiset? (Will 2009, 75). Tulkkauksen jälkeinen vaihe tarkoittaa, että tulkki vertaa valmistautumisensa ja onnistumiseensa suhdetta. Tulkki arvioi luomiensa tietojärjestelmien hyödyllisyyttä osana todellista tulkkauksilannetta. Tarvittaessa tulkki täydentää omaa sanastoaan uudella tiedolla, jonka hän on saanut tulkkauksilanteessa. Tämä on hyödyllistä tulevia tehtäviä varten saman aihepiirin toimeksiantoa ajatellen (Will 2009, 108.)

Vik-Tuovinen (2006) jatkaa, että tulkkaustoimeksianto on jatkuva prosessi, jossa tärkeänä vaiheena on valmistautuminen, jolloin tulkki omaksuu tulevassa tehtävässä tarvittavat tiedot ja taidot. Hankittu kokemus edellisestä toimeksiannosta helpottaa tulevaa toimeksiantoa ja auttaa tulkkia hallitsemaan tulkkauksilanteita paremmin.

Kuviossa Vik-Tuovinen (2006) esittää tulkkaus toimeksiannon osana jatkuvaa prosessia, johon kuuluvat myös edeltävät ja seuraavat toimeksiannot. Prosessikuvaus osoittaa, että tulkkausprosessi voidaan määritellä siten, että se sisältää sellaiset ennen varsinaista tulkkausta tapahtuneet toimeksiannot. Hankittu kokemus edellisestä toimeksiannosta auttaa tulevaa toimeksiantoa ja helpottaa tulkkaustilanteiden hallintaa, jonka jälkeen tulkki valmistautuu seuraavan toimeksiantoon.

Kuva 2 Toimeksianto osana jatkuvaprosessi (Vik-Tuovinen)

4 METODI JA HAASTATELTAVIEN VALINTA

Valitsin tutkimuksen haastateltaviksi seitsemän opiskelijaa, jotka ovat joko suorittavat asioimistulkin ammattikorkeakoulututkintoa tai ovat sen suorittaneet. Tätä tutkimusta varten haastattelen seitsemän asioimistulkin ammattikorkeakoulututkinnon suorittanutta opiskelijaa, joiden tulee täyttää seuraavat kriteerit: ennen ammattikorkeakouluopintojaan kolme vuotta kokemusta tulkin työstä tai opintojen aikana tulkina toimiminen, työkielen tulee olla arabia. Haastateltavien joukossa on myös opettajia, jotta saadaan vielä luotettavampaa aineistoa. Opettajat ovat suorittaneet asioimistulkin ammattikorkeakoulututkinnon ja jotka toimivat nykyään asioimistulkkausopettajina sekä arabiankielen arvioijia.

4.1 Aineisto ja metodi

Aineistonkeruun tein haastattelulla. Haastattelut olivat henkilökohtaista haastattelua, joissa esitin kysymykset suullisesti. Tutkielman aineisto koostuu seitsemän tulkin haastatteluista. Jokaisella tulkilla työkielenä oli arabia. Aineistonkeruumenetelmäksi valitsin haastattelun, jotta haastateltava voi tuoda omia ajatuksiaan ja mielipiteitään mahdollisimman vapaasti esille. Haastattelijalla on mahdollisuus toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä, selventää ilmausten sanamuotoa ja kysymykset ovat siinä järjestyksessä kuin tutkija katsoo aiheelliseksi, mikä tekee haastatteluista joustavia. Tavoitteena oli saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 85.)

Haastattelutyyppejä on erilaisia. Sopivimmaksi omaan tutkimukseeni katsoin puolistrukturoidun teemahaastattelun, koska tällainen haastattelu antaa vapautta itse haastattelutilanteessa. Teemahaastattelu on yksi esimerkki sovelletusta puolistrukturoidusta haastattelusta, ja on yksi käytetyimmistä haastattelutyypeistä. Tämä haastattelun muoto antaa mahdollisuuden haastattelijan ja haastateltavan väliselle monipuoliselle vuorovaikutukselle. Teemat voidaan käsitellä tarvittaessa eri järjestyksessä verrattuna täysin strukturoituun haastattelurunkoon, joka tekee haastattelun tunnelman virallisemmaksi ja jäy-

kemmäksi. Teemahaastattelussa kysymysrunko toimii lähinnä haastattelijan muistilistana, joka joustaa tilanteiden mukaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85.)

Lähetin etukäteen haastattelukysymykset haastateltaville. Tuomi ja Sarajärvi (2018) suosittelevat, että kysymykset lähetetään etukäteen, jotta haastateltavat voivat tutustua kysymyksiin ja teemoihin etukäteen, jotta haastattelu onnistuisi paremmin. Teemahaastattelun valmisteleminen vaatii paljon aiheeseen perehtymistä ja haastateltavien huolellista valintaa tutkimustavoitteen mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018, 86.)

Tulosten analysointi- ja esitystapana käytin Tuomen ja Sarajärven (2002, 141) esittämää kvalitatiivisen aineiston analyysitapaa, teemoittelua. Tuloksia tarkastellaan ensin haastattelun pääteemojen pohjalta. Pääteemoina toimivat jokaisen tulkin toimeksiannon vaiheet, joissa sanastotyötä on lähestytty vaihtoehtoisen teoriaperustan avulla. Tämän jälkeen tuodaan esiin haastatelluille yhteisiä sanastotyön piirteitä, jotka esiintyvät kaikissa toimeksiannon vaiheissa. Jokaisen teeman pitää olla sisäisesti johdonmukainen (Tuomi ja Sarajärvi 2002, 141.)

4.2 Haastattelun toteutus

Haastattelun tavoitteena oli saada selville, miten tulkit tekevät sanastotyötä toimeksiannon eri vaiheissa. Muodostin haastattelukysymykset sanastotyöhön liittyvän tutkimuskirjallisuuden pohjalta. Tutkielmani lopussa liitteessä 1 on haastattelurunko, jonka pohjalta jokainen haastattelu toteutui. Teorian pohjalta muodostetut kysymykset antavat mahdollisuuden verrata tulkin sanastotyön teoriaa ja tulkkien sanastotyön käytäntöä toisiinsa, sekä muodostaa vertailun jälkeen johtopäätöksiä näiden suhteesta. Minua kiinnosti erityisesti, nouseeko haastattelujen perusteella joitakin yhteisiä systemaattisia menettelytapoja tulkkien sanastotyöskentelyssä, vai onko jokaisella oma tapa valmistautua toimeksiantoon.

Tähän läheisesti liittyvät esimerkiksi sellaiset kysymykset, kuten kiinnittävätkö tulkit erityistä huomiota sanastoihin ja niiden rooleihin valmistautuessaan toimeksiantoon, ja miten valmistautumiseen käytössä oleva aika vaikuttaa sanastotyöhön. Sanastotyön tekemisen metodien selvittämiseen liittyy kysymys, ovatko sanastot käyttökelpoisia vain

kerran vai tallentavatko ja täydentävätkö tulkit keräämiään sanastoja ja uusia saatuja sanastoja myöhäisempää käyttöä varten, sekä missä muodossa tämä tapahtuu.

Halusin haastattelun kautta ymmärtää, minkälaisia tietoja minkälaisia luotettavia tietolähteitä tulkit käyttävät. Haastattelijana minua kiinnosti myös tulkkien kokemus siitä, millaisia konkreettisia ratkaisutapoja tulkit käyttävät vieraiden termien esiintyessä tulkatessaan erikoisaloilla, sekä olivatko tulkeilla samat ratkaisutavat silloin, kun heillä oli vain vähän aikaa. Tein haastattelut aikavälillä 25.2–2.3.2020. Haastattelujen onnistumisen takaamiseksi pidin haastattelut diakin koulun tiloissa saadakseni rauhallisen ympäristön. Halusin myös, että opiskelijat voivat keskittyä ilman häiriötekijöitä. Kaksi haastateltavaa ei päässyt tulemaan paikan päälle, joten haastattelu tehtiin puhelimen välityksellä.

Lähetin haastattelurungon jokaiselle haastateltavalle tarkasteltavaksi ennen haastattelua. Näin haastateltavat pystyivät kertomaan syvällisemmin kokemuksistaan, kun he olivat saaneet tutustua kysymyksiin rauhassa ennen varsinaista haastattelutilannetta. Muodostin kysymykset niin, että saisin mahdollisimman paljon tietoa haastateltavilta, ja näin tutkimukseni kannalta tärkeimmät teemat tulivat käsiteltyä. Haastattelut etenivät yleisesti haastattelurungon mukaan, mutta välillä joidenkin vastausten pohjalta esitin haastateltavalle aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä. Joskus vastaus kysymykseen tuli ilmi keskusteltaessa ilman, että esitin varsinaista kysymystä haastateltavalle. Suunnittelin haastattelun aikataulun ja keston etukäteen. Haastattelun kesto oli keskimäärin puolitoista tuntia. Tavoitteenani oli saada käsiteltyä pääkysymykset. Huolehdin, ettei haastattelu kestä liian pitkään, koska tällöin haastateltavien keskittymiskyky heikkenee. Olin järjestänyt haastattelukysymykset eri teemoihin, joka auttoi minua myöhemmin tekemään analyysia teemoittain. Idean sain ohjaajaltani. Haastattelurungosta kiinni pitäminen ei ollut vaikeaa. Haastateltavat vastasivat kaikkiin kysymykseeni, eikä mikään jäänyt epäselväksi. He puhuivat mielellään ja halusivat todella jakaa ja kertoa heidän kokemuksistaan tulkkina, joka oli ehdottomasti positiivinen asia. Koen, että haastattelut onnistuivat yleisesti hyvin. Nauhoitin haastattelut puhelinnauhoituksella, minkä tarkoituksena oli keskittyä ja seurata haastattelun kulkua ilman, että mitään menee ohi. Kuuntelin jokaisen haastattelun myöhemmin tarkkaavaisesti. Litteroin haastattelut osittain tiivistäen tutkielmani kannalta merkittäviä kohtia, ja kokonaan ne kohdat, jotka liittyvät tutkimuskysymyksiini. Haastatellut henkilöt pidin nimettöminä ja merkitsen tulosten

raportoinnissa heidän vastauksensa lyhenteillä (T1, T2, T3, T4,T5, T6,T7). T-kirjain on tässä lyhenne tulkki-sanasta.

5 HAASTATTELUN TULOKSET JA ANALYYSI

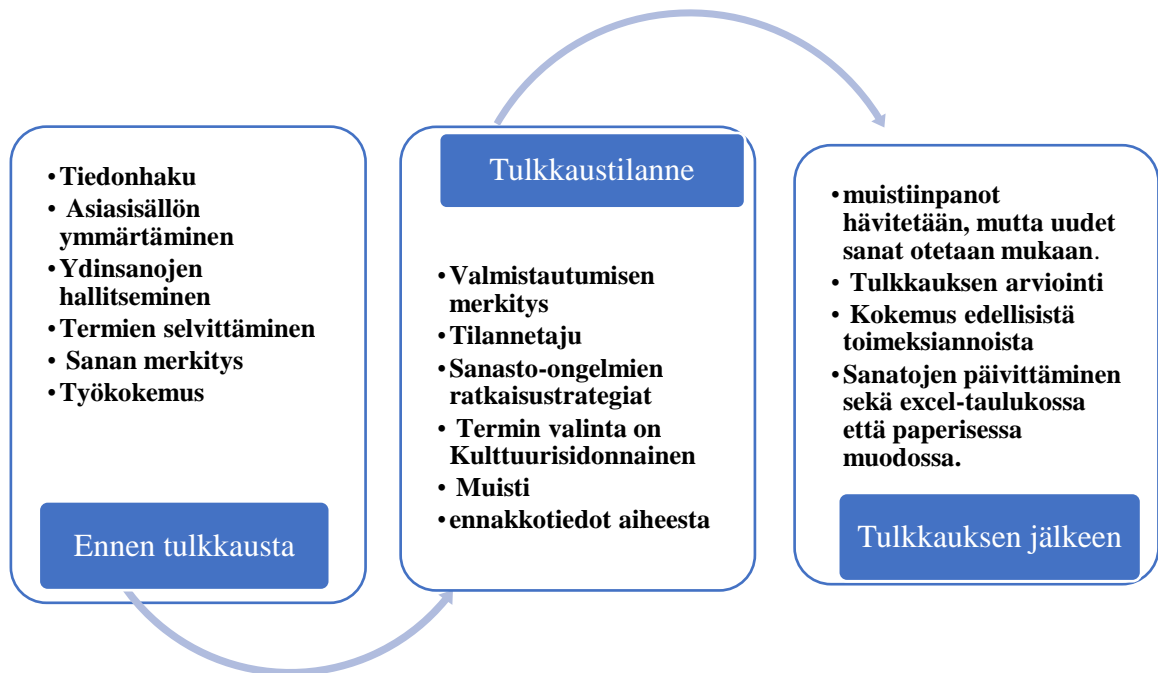
Tässä luvussa käsittelen haastatteluaineistosta saadut vastaukset. Jotta pystyisin analysoimaan kattavammin haastateltavilta saamiani tietoja, jaoin ja järjestin jokaisessa vaiheessa haastatteluvastaukset eri teemoihin. Kokosin vastaukset, jotka koin hyödyllisiksi tutkimuskysymyksieni kannalta. Analyysi kohdistuu niihin vastauksiin, jotka liittyvät näihin teemoihin.

5.1 Tulkkauskokemus

Haastattelun alussa oli tärkeää selvittää ensin muutamalla taustakysymyksellä, miten opiskelijat päätyivät tulkeiksi, ja kuinka paljon työkokemusta heillä oli ennen koulun alkua. Suurimalla osalla haastateltavista oli kertynyt jo ennen koulutuksen alkua työkokemusta. Työkokemuksen keskiarvo oli suunnilleen 15 vuotta. Viidellä haastateltavalla on kertynyt 10–22 vuotta työkokemusta, ja kahdella haastateltavalla oli vain neljä vuotta työkokemusta. Koen työkokemuksen määrän tärkeäksi muuttujaksi tutkimukseni kannalta, sillä aineistosta voidaan hahmottaa paremmin työkokemuksen vaikutukset tulkin valmistautumiseen. Jo neljän vuoden työskentelyn aikana tulkki oppii paljon, ja se vaikuttaa selvästi tulkkauksen suorittamiseen. Toisaalta on vaikea määrittellä tulkkia kokeeksi neljän vuoden työkokemuksen perusteella, koska ammattimaisuus riippuu tulkkauksen vaativuudesta ja tulkin omasta kyvystä omaksua asioita.

Jotkut tulkeista tekivät töitä 25–30 tuntia viikossa, riippumatta alasta, jonka parissa tulkkaus tapahtui. Tulkkausmenetelminä haastatellut käyttivät työssään eniten konsekuutiivitulkkausta. Simultaanitulkkausta käytettiin hyvin harvoin, ja eniten sitä esiintyi oikeusalalla. Prima-vistaa käytettiin jonkin verran. Monet tulkit päätyivät tulkiksi hyvän kielitaidon takia. Jotkut heistä olivat vaihtaneet kokonaan ammattiaan, ja joillekin tarjottiin töitä, koska arabian kielen tulkkien tarve Suomessa kasvoi. Sittenmin he ovat jatkaneet toimintaansa tulkkeina.

Tähän kuvaan kokosin haastatteluista poimitut vastaukset siihen, miten valmistautuminen tulkkausprosessin eri vaiheissa etenee.

Kuva 3 Valmistautuminen tulkkausprosessin eri vaiheissa

5.2 Ennen tulkkausta

Tutkimusten kautta saaduista vastauksista ilmeni haasteltaviani tulkkien valmistautumisen keinot ennen varsinaista tulkkausta, ja kuinka sanastojen laatiminen ja käyttö vaikuttaa toimeksiannon kokonaisuuteen.

5.2.1 Aiheeseen perehtyminen ja sen ymmärtäminen

Haastateltavat ovat yhtä mieltä siitä, että kunnan valmistautuminen sanastoa tekemällä riippuu suuresti siitä, kuinka paljon aikaa tulkilla on valmistautua. Silloin kun tulkilla on aikaa, hän pystyy tutustumaan aihepiiriin kokonaisvaltaisesti ja sen jälkeen hän voi keskittyä yksityiskohtiin. Aihepiiriin tutustuminen antaa hyvän pohjan siihen, mitä sanoja voisi yleisesti ryhtyä etsimään. Tulkit pyrkivät pureutumaan aiheeseen mahdoli-

simman syvällisesti etsimällä aiheeseen liittyviä tietoja ja tämän kautta he selvittävät sanojen merkitykset.

Haastatteluaineiston mukaan tulkit ymmärtävät aiheen kokonaisvaltaisesti paremmin, kun ovat myös tutustuneet ensin yksityiskohtaisemmin aiheeseen. Tulkit korostavat, että aiheeseen on vaikeampaa löytää sopivia sanoja, jos aihepiiriä ei ymmärrä. Jos valmistautumisaikaa ei ole riittävästi, tulkki etsii aiheeseen liittyviä ydinsanoja. Tulkki myös turvautuu yleissivistykseensä ja tulkin aikaisempiin tietoihin aiheesta. Äärimmäisessä tapauksessa ammattimainen tulkki voi kieltäytyä vastaanottamasta toimeksiantoa, jos hän kokee aiheen liian vaikeaksi, ja hänellä ei ole riittävästi tietoja aiheesta.

T4: Toimeksiannon tarkistaminen on ensimmäinen asia. Ensin tutustun aihepiiriin liittyviin tietoihin, sitten yksityiskohtiin syvemmälle havaiten jostain mikä saattaa olla minun rutiinistani jotenkin poikkeavaa, niin menen heti tavallaan tarkistamaan osa-alueen sanastoista.

T1: Ensin tutustun toimeksiantoon. Sitä kautta saan idean aiheesta sen jälkeen mitkä mahdolliset sanastot voisi olla. Jos ei riittävästi tietoja, kieltäydyn heti.

T7: Jos on hyvin aikaa valmistautua, on aina katsoa sitä aihetta ja tutustua aiheeseen. Menen nettiin ja katson onko mahdollista paljon tietoja ja myös minkälaisena alan sanastoja käytetään. Esimerkiksi jos on haastehakemus, on tosi tärkeä käännä omalle kielelle. jos on joku leikkaus esimerkiksi, silmäleikkaus on aina hyvä tutustua kaikkiin asioihin, jotka liittyvät siihen esimerkiksi silmä- osiin nimet molempiin kieleen. koska et tiedä mikä leikkauksessa tapahtuu vaikka lääkäri käytä joskus yleiskieli, mutta silti on hyvä osata. miten enemmän sinulla on yleistietoja aiheesta se helpottaa.

T6: On tärkeää tietää kenelle tulkkaa. jos menet oikeuteen ja ensinnäkin nimen perusteella voit katsoa onko asiakas Lähi-idästä tai pohjois- Afrikasta tai länsi pohjois- Afrikasta eli tarkoitan Marokosta, Algeriasta tai Tunisiasta sillä on erittäin iso väli. Koska termit mitä käytetään siellä Lähi-idässä on ihan erilaisia mitä käytetään pohjois- Afrikassa oikeusjärjestelmät Pohjois-Afrikassa ovat lähes ranskalaisia rakenne on ihan ranskalainen taas Itä-maissa on englantilainen siinä on muutama eroja jos menisin tulkkamaan algerialainen tai marokkolainen ranskakieli on erittäin hyvä osata , koska ei kaikki osaa esimerkiksi poliisin järjestelmä ei kaikki ymmärtää arabian kielellä se menee hyvin jos käytetään ranskankielen termit. Lähi-itä riittää, että osat arabian kieli mutta kuitenkin joudut käyttämään välillä englannin kieli.

5.2.2 Sanan merkityksen selvittäminen ja ydinsanat

Haastatteluaineistosta nousi esiin sanojen merkitykset, kun tulkki laatii itselleen sanastoja. Tulkki 7 kertoo, että sanojen merkityksiä ei saa jättää huomioimatta, sillä ne ovat tärkeä osa viestintää, ja niiden pois jättäminen voisi johtaa väärinkäsityksiin. Pelkkä sana ja sen vastine toisella kielellä eivät siis riitä, vaan tulkin täytyy myös ymmärtää, mitä sana tarkoittaa. Tämän huomioon ottaminen auttaa tulkkia välittämään hänen viestinsä ymmärrettäväksi. Esimerkiksi tarkasteltaessa sanaa avustaja, sille löytyy monta vastinetta. Koulunkäynninavustaja, käräjäoikeuden avustaja ja vammaispalvelujen avustaja eivät tarkoita samaa asiaa. Tulkatessa sanaa avustaja täytyy ottaa huomioon, missä kontekstissa sanaa käytetään. Tulkin 2 mukaan ovela tulkki osaa käyttää oikeita sanoja. Ydinsanoja tarvitaan erityisesti silloin, kun valmistautuminen aloitetaan lyhyellä varoitusajalla, eli laatu korvaa määrän. Erityisesti silloin, kun ei ole aikaa valmistautua, on turhaa kuluttaa energiaa niihin sanoihin, jotka eivät ole hyödyllisiä tulkkauksen kannalta. Haastattelemistani tulkeista jotkut kertoivat suuntautuvansa joidenkin alojen tulkkauksiin. Jotkut mieluummin tulkkavat terveysalalla, toiset taas oikeusalalla ja kolmannet tulkkavat sosiaalialalla. Mitä enemmän tulkki tekee töitä jollain erikoisalalla, sitä paremmin hän omaksuu sille alalle kuuluvia erikoistermejä ja tämä parantaa tulkauksen sujuvuutta.

T2: Ovela tulkki fiksu osaa laatia suunnitelman ja strategian. Olet kentällä ja tulet oppimaan siis tavallaan kuin se kohderyhmä sinä tiedät tarkkaan eli sinun energiaa siis ei tuhлата energia että sinä keräät paljon. Pitää ymmärtää kokonaisuus kun etsitään jonkun sanasto ja sitten mitä sana tarkoittaa eli se laatu korvaa määrän. Määrä ei voi korvata laatua.

T7: Minulle on paljon tärkeämpi, että minä ymmärrän sen sanan eli sen sanan merkitystä. Koska koen, että kun minä itse ymmärrän, sen sanan merkitys jää minulle mieleen ja aina minä muistan sen. Jos lähdän vaan kirjoittamaan jonkun sanan ja sen vastineen toisella kielellä en luota siihen. Koska minulle sen sanan merkitys on paljon tärkeämpi, koska tulkki tulkkaa sen merkityksen. Pitää välittää viesti oikein, sen takia minulle on tosi tärkeä ymmärtää mitä sana tarkoittaa. koska yhdelle sanalle voi olla monta vastinetta, se riippuu, esimerkiksi sana avustaja. Kaikki tietävät mitä tarkoittaa avustaja. Koulussa sen on henkilö joka auttaa lasta eli auttaa heittä, Kun taas käräjillä se on henkilö joka on lukenut lakia ja voi toimia siinä kuulustelijana tai asianajajana jos hän asianajajan liittojäsen, henkilökohtainen avustaja jos ollaan vammaispalvelun toimistolla. Jos lähdän etsimään avustajalle vastinetta pitää kirjoittaa monta sana arabian kielellä.

T3: Itse asiassa tykkään enemmän tulkata sosiaalialalla, koska tunnen enemmän sosiaalialan liittyviä sanoja hyvin, pärjään hyvin siellä ilman valmistautumista

T7 Olen enemmän pätevä oikeusalalla

T2: terveys ala on minun juttu, osaan hyvin tulkata siellä

Haastatteluaineiston mukaan erikoisanan termejä käytetään lähes kaikilla tulkkausalalla, mutta niiden tärkeys vaihtelee tilanteesta toiseen riippuen myös tulkkausalasta. Tulkkausalalla voidaan tarkoittaa esimerkiksi terveysalaa, sosiaalialaa, kasvatusalaa sekä maahanmuuttoalaa ja oikeusalaa. Erikoisanan termien käyttö on tärkeää erityisesti maahanmuuttovirastossa, terveysala sekä käräjäoikeudessa. Maahanmuuttovirastossa on hyvin tärkeää käyttää samaa kielirekisteriä. Jos asiakas käyttää ammatillisia sanoja, tulkin täytyy käyttää erikoistermejä samalla tavalla kuin asiakas. Tällä tavalla tulkki antaa toiselle osapuolelle kuvan, että asiakas osaa ammattitermistöä. Jos asiakas taas käyttää helppoa kieltä, tulkki välittää viestin samalla kielitasolla puhujalle. Jos asiakas käyttää ammatillisia sanoja, ja tulkki ei koe pystyvänsä välittämään viestiä samalla kielitasolla, hänen on ehdottomasti ilmoitettava siitä asiakkaalle. Monet tulkit kokevat, että erikoistermejä käytetään paljon vähemmän kouluissa ja sosiaalialalla, jolloin tulkkaus onnistuu helposti yleiskielellä.

T6: Sosiaalialalla ja opetuslalla, silloin kyllä pärjää erinomaisesti ilman erikoistermejä. Varsinkin järjestelmät, mitkä ovat Suomessa, ensinäkkin vastineet ei löydy omalla kielellä. esimerkiksi toimeentulotuki, asumistuki, ei löydy koska vaikka yrittää löytää niille vastineet, mutta ei sano mitään asiakkaalle eli vain joudut selittämään asiakkaalle mitä sillä tarkoitetaan. silloin pärjää ilman erikoisanan sanastoa.

T5: Käräjäoikeudessa ja maahanmuuttovirastossa, pitää olla tosi tarkka termien kanssa. On tärkeä, että tulkki osaa hyvin termit

5.2.3 Työkokemuksen ja koulutuksen vaikutus tulkin valmistautumiseen

Haastateltavat toivat esille ja korostivat monesti, miten kokemus vaikuttaa suuresti valmistautumiseen. Valmistumisen menetelmät vaihtelevat tulkista toiseen riippuen tämän työkokemuksesta. Tulkin 6 mukaan kokemuksen kertyminen tuo mukanaan uusia sano-

ja ja tämä vaikuttaa varsinkin lyhyellä varoitusajalla tuleviin toimeksiantoihin. Se, millaisia sanoja ja kuinka laajasti tulkki tutustuu sanastoon, riippuu suuresti tulkin kokemuksesta. Kokenut tulkki tarvitsee vain muutamia sanoja, kun taas kokemattoman tulkin puolestaan täytyy tutustua enemmän aiheeseen ja siihen liittyviin sanoihin. Kokenut tulkki tietää paremmin minkälaisia sanoja hän tarvitsee. Kokemus auttaa myös ennakoimaan tulevia tulkkauksilanteita. Kokemus tuo tulkille itseluottamusta ja itsevarmuutta, jotka ovat todella tärkeitä elementtejä tulkin onnistumisen kannalta. Työkokemus nousi esille myös tärkeänä elementtinä silloin, kun, ennakkomateriaalia ei voida saada (T2). Kokemus auttaa luomaan jatkuvasti oikeaa strategiaa, jota tulkki käyttää valmistautuessaan toimeksiantoon. Tommolaan (2006) viitaten: ”Kaikki, mitä olemme aiemmin kokeneet, tallennetaan välimuistiin. Aiemmat kokemuksemme ovat tietoa siitä, mitä olemme jo kokeneet. Paljon keskusteltu aihe tulkinnassa on ennakkotiedon merkitys. Mitä tarkempi tulkin tietorakenne on välimuistissa tai mitä perusteellisempi tulkin tietokanta työkielen ominaisuuksista on, sitä parempi muisti toimii tulkintatilanteessa” (Tommola 2006, 133). Tulkki 2 totesi, että valmistautuminen on jatkuva prosessi siitä huolimatta, että tulkilla on paljon työkokemusta.

T6: Työkokemus vaikuttaa paljon valmistautumiseen ajan myötä. Tulee uusia sanoja sinulle tutuksi ja voit jo tietää mistä on kyse ja mistä tullaan puhumaan ja minkälaiset sanastot tarvitaan. Esimerkiksi neuvoloissa tiedän, etukäteen minkälainen rokotus ohjelman rokotus on, tiedot jäävät päässä [...] voi ennakoita mitä voisi tulla. Työkokemus tuo varsinkin itseluottamusta mikä on todella tärkeä elementti tulkin onnistumiseen.

T3: Jos pitää tulkata vaikka HUS sairaaloissa, siellä useimmiten se haaste, että et saa etukäteen mitään materiaalia, tai toimeksiantaja laittaa jonkun sairauden anemia. Mutta sitten kun käydään läpi potilaan kanssa. potilaalla todetaan, että hänellä vaikka siis sairaus anemia. Mutta siis se todetaan, että suvussa tai itsellä potilaalla siis mitä kutsutaan talassemia ja kaikki siihen liittyvät erikoistermit, jos sinulla ei ole riittävästi siis kokemusta tai et ole tulkannut aikaisemmin näitä tilanteita, ne ovat aika haastavia.

T4. Luotan aika paljon muistiini, koska kokemuksen kautta kertynyt siitä luottamusta, mutta kyllä en ikinä lähde mihinkään työkeikkaan ilman minun sanakirjaani mukana. Ehdottomasti valmistautuminen auttaa muistiin luottamusta paljon varsinkin kun tulkkaat samoja sanoja.

*T1: Jos on minulla vähän aikaa valmistautua, en ota toimeksiantoa vastaan ja kieltäydyin heti. Mutta jos on tuttu sanasto, käytän vanhat laati-
miani sanastot.*

T7: Jos ei ole aikaa valmistautua myös pieni vilahdus siihen aiheeseen. pitää luottaa siihen tulkki tarkentaa. Oli tapahtunut yksi kertaa, että olen mennyt tulkkaamaan ja minulla oli se aihe haastehakemus, oli ihan kaikkea, mutta kun menen sinne, se oli väärää eli oli lähetetty väärä haaste hakemus. periaatteessa se valmistautuminen ei auttaa enää koska oli ihan eri rikos. Silloin sanon, että tulkki tarkentaa, tulkki keskeyttää ja kysyy. Toisaalta kun opiskellaan, me saadaan tosi paljon tietoja erilaisista asioista. koulutettu tulkki hänellä on tietty paketti ja hänen aivossa sinun pitää vaan keskittyä.

Monet haasteltavat näkevät tulkkausammattin eri näkökulmasta, sekä koulutuksen aikana että koulutuksen jälkeen. Tulkin työkokemus vaikuttaa paljon tulkin toimeksiantoon valmistautumiseen. Tulkin koulutus täydentää tulkin työkokemusta suuresti ja antaa tulkille mahdollisuuden kehittyä edelleen. Tulkki on saanut koulutuksesta pätevyiden toimia alan tehtävissä ja on koulutuksen kautta kehittynyt rautaiseksi ammattilaiseksi. Tulkki saa itsevarmuutta siitä, että hän pystyy toimimaan sillä alalla, jota opiskelee ja hoitamaan työnsä vaaditulla tavalla.

Haastatteluaineiston mukaan opiskelijat oppivat myös koulun kautta strategioita, joilla he voivat ratkaista tulkkaussutilanteisiin liittyviä mahdollisia ongelmia. Tulkki ymmärtää, miten toimeksiannon aikana täytyy toimia ja milloin hänellä on oikeus pyytää tarkennusta, jos hän kokee termin liian vaikeaksi, tai se on vieras. Tulkki ei ole kävelevä sanakirja, joka osaa kaiken. Tulkki oppii työskentelemään ammattisäännösten mukaisesti. Koulutuksen suorittanut tulkki valmistautuu paremmin toimeksiantoon ja osaa hakea tietoja luotettavista lähteistä. Koulutuksen aikana tulkit oppivat ja harjoittelevat paljon sanastotyön tekemistä. Tämä antaa oppilaille mahdollisuuden tutustua erilaisiin erikoisalan järjestelmiin. Tulkki oppii käyttämään paremmin ammattilaisia termejä.

T4: Kyllä ennen koulun alkua menen tulkkaamaan ilman valmistautumista. enkä saanut minkään virallista koulutusta ainut vaan intensiivistä koulutusta työn antajaltani ja en käyttänyt muistipäiväkirjoja. valmistautuminen oli itsestään aika heikko koska kukaan ei perehdyttänyt minua miten systemaattisesti tehdään ja mikä on hyvä tapa valmistautua. Minulla ei ollut kokemusta, menen vaan Googlen kautta hakemaan sieltä mitä saattaa liittyä aiheeseen.

T3: kyllä koulutuksen aikana tulkkaus on kehittynyt tosi paljon, oppinut miten tulkkina täyty toimia, ei tarvitse tulkata jos ei osaa, jos tulee vieras termi opeteltu, että voi selittää termi auki tai kiertää asiaa. emme ole käveleviä sanakirjoja vaan tulkkeja, tulkataan vaan idea ei sanasta sanaan. On auttanut tosi paljon ja tuonut toiseen näkökulma tähän tulkkauksen.

T1: Koulutuksen jälkeen olin aloittanut katsomaan tulkkauksen eri tavalla kuin mikä oli ennen. koska on tärkeä, tietää, miten tulkki valmistaudu eli eettisesti ja noutaa ammattisäännöt, ja myös millä tavalla pitäisi toimia tulkkauksen aikana ja tulkkauksen jälkeen ja ennen tulkkausta. Koska tulkkaus ei tarkoittaa vaan osata kaksi eri kieltä. Koulutus auttanut minua millä tavalla pitää olla ammattina tulkkina Olemme tehneet koulun aikana myös monta sanastoa, että se auttoi paljon ja auttaa vielä.

T7: Paras päätös elämässäni. koulu antoi minulle varmuutta, että minä osaan ja minusta tulee hyvä tulkki, varsinkin pitkä kokemuksen jälkeen ja myös minulla on todistus joka todistaa siitä, että olen pätevä. Mutta olen kehittynyt sille, että näin tulkkaus ala ihan erinäkökulmasta varsinkin säännöt ja lakeja mitkä liittyvät tulkin työhön nämä kaikki turvaa minua ihan sama kuin turvaverkko, sillä, saanut mahdollisuus tutustua moneen tietolähteeseen osaan hakea paljon nopeammin ja paremmin tietoa kuin ennen, sain tutustua muihin tukkeihin kenen kanssa rakensin hyvät suhteet ja autamme toisiamme[...], voin sanoa että koulutus on paras asia mikä minulle tapahtunut. Nyt huomasin, että käytän ammattilasia sanoja. ylipäätän opin paljon asioita jotka auttaisivat minua olla hyvä tulkki. suosittelin ammattikorkeakoulu.

5.2.4 Tulkin tietolähteet ja työvälineet

Haastatteluaineistoni osoittaa, että tulkille on oltava selvä mitkä tiedot ja tietolähteet pitää hakea kuhunkin tulkkaustilanteeseen. Haasteltaviani pitivät valmistautumista varten hankitut lähteet ja sisällön tiedon luotettavuutta tärkeänä elementtinä, koska sen avulla tulkki voi poimia hyödyllisiä ja olennaisia tietoja. Tulkki 1 toteaa, että tietoa on olemassa maailmanlaajuisesti, tulkki pitää tietää mikä on olennainen ja luotettava ja mikä ei. Tulkki 3 kokee, että suomenkieliset lähteet yleisesti on pidetty luotettavampia kuin omat työkielenlähteet. Etenkin, kun tietojärjestelmät eri aloilla, ovat täällä Suomessa erilaisia verrattuna kotimaahan käytetyt järjestelmät. El Maani digitaalinen sanakirja, joka on yksi tärkeimmistä arabiankielisistä tunnetuista luotettavista lähteistä, joita lähes kaikki haasteltavani tulkit käyttävät eniten. Tulkki 2 kertoi käyttävänsä myös المعجم الكبير ranska-arabia -sanakirjaa, joka on hyödyllinen niille, jotka osaavat arabian lisäksi ranskaa. Tulkki 2 lisäsi vielä, että käytän myös Saudi-Arabian terveysalaan liittyviä luotettavia internetsivuja. sivut Tulkki 4 kertoo käyttävänsä englantia välikielenä saadakseen luotettavat tiedot. Tulkin 4 mukaan englanti on kansainvälinen kieli, ja lähes kaikki suomalaiset viralliset sivut, joita hän pitää luotettavina, on käännetty englannin kielelle. Mutta suurin osa haastateltavista kokevat, että lähteet omalla työkielellä eivät ole riittävästi luotettavia. Luotettaviksi suomenkielisiksi lähteiksi mainittiin monesti Terveyskirjasto, ja se on suosittu lähde etenkin niille, jotka tulkkaavat paljon terveysalalla.

T4: Menen heti tavallaan tarkistamaan osa-alueen sanastoista semmoises- sa tutuista lähteistä, luotettavia arabiankielisiä suuri tietokanta ja sitten englantilaiset vastineet pidän englannin kieltä tavallaan ensisijaisena tai välikielenä. Koska se on luotettava ja kansainvälinen sitten kun käännettään suomeksi suomesta englantiin, varsinkin täällä meillä on suomessa paljon sellaisia luotettavia sivuja mitkä on käännetty suomesta englantiin myös. otan englannin sanat ja käänän arabiaksi näin voit tietää tarkem- min mistä on kyse.

T1: Käytän materiaali, mitä löydetään netissä. Jos on hankala ja vähän käytetty aihe, sitten joku kirja tai kirjasto voisi auttaa. Mutta myös, minä kysyn toiselta tulkin kaveriselta, jos hän on tehnyt ja millä tavalla toimii. Auttaa paljon, monta kertaa. Jos on virallinen sivu luotan enemmän, kuin tavallista tai blogia. Wikipedia olla sekä, että normaalisti en luota paljon täytyy vain tarkistaa kuka on laittanut sinne, kuka on kirjoittanut aiheesta. Jos on ammattikorkeakoulu tai yliopisto on luotettava. Myös omalla kielel-

lä menen viranomaiselle sivuille, etsi sieltä. Tarkistan kuka on tehnyt, kaikki semmoiset pienet asiat, mitkä ovat tärkeitä.

5.3 Sanastotyö tulkkaustilanteessa

Sanastotyön osuus on merkittävä, haastattelunaineiston kautta saatujen tietojen avulla valmistautumisen vaikutuksesta tulkkauksen suorittamiseen, ja miten tulkin kuuluu ratkaista tilanneongelmat sekä että tekijät, jotka auttavat hallitsemaan tulkkaustilanteita kiteyttävät aiheen olennaisuutta suhteessa tulkin vastuullisuuteen.

5.3.1 Valmistautumisen merkitys

Valmistautumisen merkitystä pidetään tärkeänä elementtinä, mutta sen merkitys on kiinni monista osatekijöistä ja se vaihtelee monista syistä. Tulkkien persoonalliset tavat saattavat hieman vaihdella riippuen siitä, miten he kokevat valmistautumisen merkityksen. Tulkki 6 toteaa valmistautumisen olevan tärkeää, mutta se ei aina auta. Etenkin sellaisessa tilanteessa, jossa tulkki ei tiedä aiheesta muuta kuin toimeksiantajan ja tulkkauspaikan yhteistiedot. Hän kertoi myös, että esimerkiksi poliisilla käydyn riita-asian käsittelemisen aikana saattaa eteen tulla yllättäviä keskustelunaiheita, joista ei ole voinut etukäteen tietää. Tulkki 5 kokee, että valmistautuminen ei ole oleellista, kun työkokemusta on kertynyt samasta aiheesta paljon. Tulkki 2 toteaa, että valmistautuminen on tärkeää, vaikka työkokemusta olisi kertynyt kuinka paljon, sillä valmistautuminen on jatkuva prosessi. Valmistautuminen auttaa suuresti ennakoimaan termeihin liittyviä haasteita. Tulkki 2 kertoo, että tulkki voi kehittää itselleen sellaisen strategian, joka auttaa häntä luomaan tietopaketin itselleen tietyistä aiheista. Kun tulkki syventyy uusiin aiheisiin aina uudestaan, hän pystyy laajentamaan osaamistaan jatkuvasti ja vahvistamaan ymmärtämiskykyä. Tämä kaikki antaa tulkille hyvän orientaation ongelmanratkaisuun. Tulkki 4 toteaa, että tulkin on tulkatessaan pysyttävä jatkuvasti samassa tahdissa kuin puhuja ja hänen tulee välttää pitkiä taukoja.

T6: On tärkeä mutta se ei aina onnistu välillä yksinkertaisesti et saa mitään tietoja aiheesta, ja se on yleinen syy. Toinen syy, kun tulee yllättäviä toimeksiantoja, kun sinut kutsutaan tulkkaamaan vaikka sosiaalivirastoille

*ja riita-asioissa et tiedä mitään mistä on kyse varsinkin tilanteissa poliisi-
asemalla. Koska et voi tietä ollenkaan mistä tullaan puhumaan eli et voi
valmistautua millään. paitsi henkisesti voit valmistautua.*

*T5: Vaihtelee kun on kokemusta kertynyt matkalla, niin paljon monesti ai-
heet ovat samanlaatuisia ja silloin valmistautuminen ei ole olennaista
mutta silloin tällöin tulee, sellaiset tilanteet missä joudun kunnolla valmis-
tautumaan.*

*T7: valmistautuminen on tärkeä jokaiselle tulkille, totta kai jos olet eri-
koistunut johonkin alaan, esimerkiksi itse olet toiminut [...]tai [...], tai
jossain[...] eli sinä osaat alan sanasto ala jo voi olla että valmistautumi-
nen ei ole tärkeä koska sinä tiedät ihan kaikkea, mutta tulkki ei voi tietää
ihan kaikkea sen takia valmistautuminen on tosi tärkeä. Se on osaa siitä
laatua, jos haluat tuottaa laadullista tulkkausta, valmistautuminen on yksi
osa siitä.*

*T1: Kyllä valmistautuminen on tärkeä, ei vaan minulle, mutta kaikille tul-
keille. Koska me ollaan vaan ihmisiä, emme voi tietää kaikista aiheesta,
mutta on mahdollista etsiä tietoja, voin sanoa, että valmistautuminen on
yksin tärkein työkalu tulkille.*

5.3.2 Sanasto-ongelman ratkaisustrategiat

Haastattelunaineistossa nousi esille kolme ominaisuutta, jotka vaikuttavat tulkkaukseen: tulkin hyvä muisti, tulkin ennakkotiedot tulkattavasta aiheesta ja tilannetaju. Valmistautuminen takaa tulkkauksen sujuvuuden. Valmistautuminen ennen tulkkausta auttaa ja ohjaa tulkin työtä tulkkaustilanteessa. Mitä enemmän tietoja tulkilla on tulkattavasta aiheesta, sitä paremmin hän hallitsee tilanteita. Hyvä muisti auttaa jäsentämään uudet tiedot ja tulkin ennakkotiedot auttavat hallitsemaan tulkkaustilanteita. Tulkilta edellytetään hyvää tilannetajua sekä nopeaa reagointikykyä, sillä tulkilla on vain vähän miettimisaikaa. Tilannetaju antaa tulkille viime kädessä kuvan siitä, mikä on paras mahdollinen ratkaisu ongelmatilanteessa. Nämä ominaisuudet auttavat tulkkia kohtamaan tilanteita, joihin tulkki ei ole kunnolla valmistautunut. Haastateltavat vastasivat kysymykseeni ”Luotatko muistiisi?” seuraavasti: Tulkki 4 ”Luotan paljon omaan muistiini”, Tulkki 2 ”Tulkilla on tärkeä olla hyvä muisti.” Tulkki 3 ”Kyllä luotan muistiini, mutta ei aina varsinkin, jos aihe ei ole tuttu minulle.”, Tulkki 6 ”Kokemus auttaa muistamaan paremmin.”, Tulkki 7 ”Minulla omaa strategia millä voin jäsentää oppimani uusi sana.
”

T7: Minulla on kikka, että jos minä en muista aina sitä sana, minä aina liitän sana johonkin muuhun asiaan. Eli periaatteessa, jos haluan muistaa tietyn sanan merkityksen, minä muistan sen linkin mikä itse... kehitän jollekin sanalle ja se auttaa minua muistamaan vaikeasana. Esimerkiksi paperimenetelmä aina liitän siihen, että tuomari istuu yksin jossain toimistossa ja alkaa itse hassutella, että hän julistaa jonkin tuomion.

Valmistautumisesta huolimatta tulkille voi tulla vastaan joko niin sanotusti osittain vieras tai täysin vieras sana. Osittain vierasta sanaa tulkki on osannut käyttää aikaisemmin toisissa tulkkaustilanteissa, mutta kyseisessä tilanteessa tulkille ei tullut mieleen käyttää sitä sanaa. Täysin vierasta termiä tulkki ei tunnista ollenkaan. Ylä- ja alakäsitteet ovat yksi käytetyistä ratkaisutavoista, kun tulkkaustilanteessa tulee vieras termi vastaan. Tulkki 4 sanoo: ”Jos osaan kyseisen termin, mutta se ei tule tulkkaustilanteessa mieleen käytän ylä- tai alakäsitettä. Esimerkiksi jos puhuja käyttää sanaa banaani, käytän sanaa hedelmä. Tärkeää on, että käyttämäni ylä- tai alakäsite kattaa puhujan asian sisällön. Tulkki 4 lisäsi vielä, että ylä- ja alakäsitteiden käyttö on hyvä ratkaisu simultaanitulkauksessa. Myös Vik-Tuovinen (2003, 8) tuo esiin yläkäsitteiden käytön yhtenä vastinevaihtoehtona. Tulkeilla on myös mahdollisuus tarkistaa sanan vastine puhelinsovelluksen kautta tai käyttämällä tablettia. Tulkki 2 sanoo, että tämä ei ollut ennen mahdollista, joten tulkki käytti omaa sanakirjaa. Nykyään digitalisaation myötä tulkin työ on helpottunut huomattavasti.

Haastateltavat kertoivat myös, että voivat ratkaista vastaan tulevan ongelman myös selittämällä sanan tarkoituksen. Tulkin 7 kertoo hänen selittävän asian sisällön, jos omalle kielelle ei löydy vastinetta. Hänen mielestään se on kätevä tapa ratkaista ongelma. Tulkki pyytää aina tarkennusta, jos asia on epäselvä ja selittää sen jälkeen asian sisällön. Tärkeintä on, että viestin sisältö välittyy oikein. Ammattisäännösten mukaan asioimistulkki voi pyytää tarkennusta, jos tulkkaustilanteessa ilmenee jotain epäselvää. Tämä on tulkin oikeus. ”Tulkin tehtävä on välittää kielelliset ja kulttuurisidonnaiset ei-kielelliset viestit mahdollisimman kattavasti ja sisällöllisesti muuttumattomina. Mikäli tulkki ei voi tuottaa vastinetta esim. sanonnoille, sananlaskuille, puheenparsille, harvinaisille termeille ja lyhennyksille, tulkki pyytää puhujaa selvittämään sanomaansa ja informoi siitä kuulijaa. Tulkki ei kuitenkaan selitä asiasisältöjä oma-aloitteisesti kummankaan tulkattavan kielen edustajan puolesta” (SKTL 2013.)

T1: Jos, tulee vieras sana tulkkaustilanteessa, ensimmäinen strategia mitä käytän, että kysyn uudestaan. Sanon suoraan viranomaisille tulkki tarkoittaa tai kysyy, sitten pitäisi sanoa asia suoraan viranomaisille, jos voisi sanoa toisella tavalla ja erillä tavalla tai kysyn, mitä tarkoitat koska sana on uusi minulle. Monta kertaa on tullut heti vastauksen viranomaiselta, että hyvä kun sinä kysyit.

Haastattelujen tulkit toivat esiin, että sanavalinnat ovat myös kulttuurinsidonnaisia, sillä tulkki välittää viestin lisäksi myös kulttuuria. Haastattelujen mukaan sanavalinnan merkitys on aina suuri, mutta sen tärkeys riippuu tilanteesta. Arkoja asioita käsiteltäessä oikeat sanavalinnat ovat todella tärkeitä. Näissä tilanteissa tulkki voi käyttää niin sanottuja kiertosanoja välttääkseen asiakkaan loukkaamista.

*T6: Minun mielestä on aina merkitystä. Esimerkiksi terveysalalla lääkäri käyttää tarkat sanat. Jos ihmisillä on vakava sairaus, ei kerro asiakkaalle, että sinulla on tappava sairaus ja sinä kuolet siihen sairauteen, mutta yrittää selittää sairaustyypin mitkä ovat niiden vaikutuksia. eli pehmeät sanat. Oikeusalalla valinnanvaraa on kapea tulkille valita tiettyä sanoja tehdäseen asia helpommaksi. Koulualalla erittäin vakava asia esimerkiksi psykologi ja psykiatri yleensä tulkit tekevät tosi vakavat virheet siinä eli kun puhutaan koulupsykologista monet tulkit käyttävät termi *طبيب نفسي* (psykiatri) se on väärä ja se aiheuttaa isoja ongelmia sekä perheessä, perheen lasten suhteessa sekä perheen ja koulu väliset suhteet. koska vanhemmat voivat luulla että lapselle on psyykkistä sairautta tässä pitää olla tosi tarkka mitä sanoja käyttää.*

5.4 Tulkkauksen jälkeen

Tulkkauksen jälkeen sanastotyön painoarvo on yksilöllistä. Sanastotyön merkitys vaihtelee tulkista toiseen. Sanastotyön tekeminen painottuu valmistautumis- ja tulkkausvaiheeseen. Tulkkauksen jälkeen, sanastotyön tehdään silloin kun tulkkaustilanteessa tulee uusi tai vieras sana. Sanastotyön tekemisen menetöt tulkkauksen jälkeen ovat yksilöllisiä ja vaihtelevat tulkin mukaan. Tulkki 4 kertoo hänen tutkivan kotona tulkkaustilanteessa tulleita uusia sanoja, kun hänellä enemmän aikaa. Tulkit täydentävät sanastojaan keräämällä uusia sanoja tulkkaustilanteissa. Tulkki 2 kertoi, että valmistautuminen on loputon prosessi, muistipanot hävitetään, mutta uudet sanat otetaan mukaan. Tulkki 2 kantaa töissä aina vihkoa, johon hän on listannut kattavasti sanoja jakaen ne eri kategorioihin eri alojen mukaan.

Tulkeilla on vihkoja ja/tai Excel-taulukot, joihin he kirjoittavat erilaisia sanoja ja niiden vastineita toisella työkielellä. Jotkut lajittelevat sanoja sanastossa, joko aakkosten tai alojen mukaan. Kukaan ei maininnut tekevänsä käsitekarttaa paitsi yksi. Excel-taulukon etuna on mahdollisuus tallentaa ja säilyttää lisätyt sanat turvallisemmin kuin vihossa oleviin sanastoihin. Kaikki haastattelemani tulkit mainitsivat ottavansa sanastot mukaansa tulkkaustilanteeseen, koska tämä luo tulkeille itsevarmuutta. Joillakin tulkeilla on sanastot mukana joko puhelimessa tai tabletissa. Monet haasteltavat ovat nostaneet esiin mahdollisen tulkkien yhteistyön. Monet kuitenkin mainitsevat, että on jo olemassa Whatsapp- ryhmä, johon on liittynyt monia arabian kielen tulkkeja, ja he auttavat ryhmässä toisiaan, mutta se on hyvä, jos enemmän tulkkeja liittyisivät vielä siihen.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Valmistautumisen on yksi tärkeimmistä asioista tulkin työssä. Sanastotyö osana tulkin valmistautumista on olennainen osa tulkin työkuva. Tutkielmani tarkoitus on vastata kysymykseen, miten asioimistulkin valmistautuminen toimeksiantoon sanastotyötä tekemällä vaikuttaa tulkkauksen suorittamiseen tulkkausprosessin eri vaiheissa. Tulkkausprosessin eri vaiheilla tarkoitetaan prosessia ennen tulkkausta, tulkkaustilanteessa ja tulkkauksen jälkeen. Haastatteluaineiston ja tutkimuskirjallisuuden avulla haen vastauksia tutkimusongelmaani. Niiden kautta olen pohtinut, miten onnistun kuvailemaan sanastotyön tekemistä tulkkauksen eri vaiheissa.

Haastatteluaineisto osoitti, että tulkeilla ei ole vain yhtä yhteistä systemaattista tapaa valmistautua toimeksiantoon, vaan jokaisella on siihen oma tapa. Valmistautuminen on kiinni tulkin työkokemuksesta, taustatiedoista aiheesta sekä tulkin omasta kyvystä hallita eri tilanteita. Kaikki haastateltavat tulkit olivat yksimielisiä siitä, että asioimistulkin sanastotyö on ennen kaikkea asiasisällön ymmärtämistä sekä sanan tarkoituksen ja sen merkityksen välittämistä eri tilanteissa. Tulkki ei välitä vain sanaa, vaan hän välittää sanan merkityksen. Tulkin valmistautuminen toimeksiantoon ennen tulkkausta vaatii tulkilta kokonaisvaltaisen perehtymisen aiheeseen, sen yksityiskohtiin tutustumista, sekä ydinsanastojen hallitsemista. Asioimistulkin vastine sanalle on kulttuuriin sidonnainen, sillä tulkki välittää viestin lisäksi myös kulttuuria. Tämä tarkoittaa, että tulkin sanavalinnalla on suuri painoarvo.

Ammattitulkki kieltäytyy toimeksiannosta, kun huomaa omien tietojen riittämättömyyden. Tulkin taustatietoja ja tietojen ajankohtaisuutta pidetään tärkeänä elementtinä tulkin valmistautumiselle. Tulkin kunnollinen valmistautuminen, sekä ennakkotiedot aiheesta takaavat ja ohjaavat tilannetajua eri tulkkaustilanteissa vieraiden sanojen ilmentymisestä ja tilanteen vaihtelevuudesta huolimatta. Haastatteluaineiston avulla voidaan todeta, että kokemuksella on iso rooli tulkin valmistautumisessa, sillä kokeneella tulkilla on kyky siivilöidä ydinsanoja toimeksiantoa varten sekä taito valmistautua kunnolla lyhyelläkin varoitusaikalla.

Asioimistulkin työ kattaa monia eri aloja. Asioimistulkki voi tulkata terveystalalla, kasvatusalalla, oikeusalalla tai sosiaalialalla. Ennakkotiedot, erikoisalojen termien omaksuminen, tilannetaju sekä erikoisalojen ymmärtäminen ovat tulkille sekä tärkeitä perustyökaluja, että avaimia ongelmanratkaisuun. Valmistautumisesta huolimatta vieras termi voi yllättää kesken tulkkauksilanteen. Vakiintuneille erikoisalojen termeille ei välttämättä löydy vastineita tulkin työkielellä. Haastatteleamalla tulkkeja, sain selvitettyä tulkkien erilaisia tapoja ratkaista tällaiset ongelmat. Ammattisäännösten mukaan tulkeilla on oikeus pyytää tarkennusta. (Asioimistulkki ammattisäännöstö ja asioimistulkin ohjeet 2013). Yksi tavoista ongelman ratkaisuun on selittää vieraan termin tarkoitus. Toinen tapa on ylä- ja alakäsitteiden käyttö etenkin simultaanitulkkauksessa. Asioimistulkkauksilanteissa tulkki voi pyytää puhujalta lupaa, sanavastineen etsimiseen esimerkiksi puhelimella, jos siitä ei aiheudu lisäongelmia.

Asioimistulkin koulutus on tarjonnut suurta apua asioimistulkeille. Koulutuksen avulla tulkki saa mielenkiintoisen tietopaketin, jonka pohjalta tulkki kehittää ammattitaitoaan sekä viestin välittäjänä että ongelmanratkaisijana. Digitalisaatio on helpottanut huomattavasti tulkin työtä, etenkin jos valmistautuminen on täytynyt tehdä lyhyellä varoitusajalla. Tulkin valmistautumisen ydintehtävänä on tiedon hakeminen. Internet on tässä yksi työväline. Tulkit voivat saada tietoja aiheesta arabiankielisiltä Internet-sivuilta. Tulkit kokevat, että luotettavia arabiankielisiä lähteitä on vähän.

Sanaston laatiminen on tulkille yksilöllinen tehtävä. Jokaisella on oma tapansa laatia sanastoja. Jotkut laativat sanastoja paperisena, ja toiset Excel-taulukossa. Sanastoja lajitellaan joko aakkosittain tai aloittain. Valmistautuminen on loputon prosessi, sillä vaikka tulkkauksen jälkeen tulkki hävittää muistiinpanonsa, hän ottaa aina mukaan uudet sanat myöhempää käyttöä varten. Ammatilainen voi eri tasoilla arvioida suorittamaansa tulkkauksista. Hän voi tulkkauksen kautta oppia uusia termejä ja lisäksi hän voi oppia uutta onnistuneista valmistautumistavoista.

7 OMA POHDINTA

Tutkimus vastaa aina johonkin tarpeeseen. Tulkkina haluaisin tutkia, miten sanastotyön tekeminen voi vaikuttaa tulkin työn suorittamiseen. Kiinnostuin aiheesta, koska asioimistulkikoulutuksessa moneen otteeseen korostettiin asioimistulkin valmistautumisen tärkeyttä. Myös tulkkina halusin tietää paremmin, mitä tulkin pitää ottaa huomioon valmistautuessaan toimeksiantoon sanastolla, ja mitkä ovat mahdolliset valmistautumismenetelmät, joiden kautta tulkki pääsee hyvään tulokseen. Nämä olivat kiinnostavia kysymyksiä etenkin siksi, että asioimistulkintyöstä ei ole tehty paljon tutkimuksia verrattuna konferenssitulkintyöhön. Tutkimus toteutettiin haastattelulla.

Ensin laadin haastattelukysymykset. Olen pohtinut pitkään millaiset kysymykset pitäisi laatia, jotta niiden kautta pystyy poimimaan tärkeät tiedot tutkimusongelmani kannalta. Jaoin kysymykseni teemoittain, mikä voi helpottaa haastatteluanalyysiä myöhemmin. Tutkimuksen olen tehnyt yksin. Tutkijana minun pitää osata siivilöidä tärkeimmät ja hyödylliset vastausten pääkohdat. Koen, että tämä tutkimus on hyödyllinen minulle tulkkina, mutta myös muille asioimistulkkausta opiskeleville ja tulkkeina toimiville. Tutkimuksen avulla sain selville mihin tulkit kiinnittävät eniten huomiota, kun he valmistautuvat toimeksiantoon.

Kaiken kaikkiaan koen, että tämä opinnäytetyö on ollut hyvin opettavainen. Teoria ja haastatteluaineisto ovat antaneet minulle tietoa ja näkökulmia asioimistulkin valmistautumisesta toimeksiantoon sanastotyön avulla. Tulokset kuvasivat pitkälti sanastotyön merkitystä tulkin valmistautumisessa. Tutkimuksen avulla sain vastauksia tutkimuskysymykseeni. Kysymykseeni mitä tietolähteitä ja menetelmiä tulkki käyttää valmistautuessaan toimeksiantoon? sain vastausta, että tulkki tutustuu ensin aiheeseen, hän katsoo asiaa kokonaisuudessaan, sen jälkeen tutkii aiheeseen liittyviä yksityiskohtia, sen jälkeen tulkki poimii tarvittavat termit. Näin tulkki pystyy syventymään aiheeseen ja laajentamaan osaamistaan. Tämä riippuu myös tulkin aktiivisuudesta. Tulkin, joka haluaa kehittyä ammattilaiseksi, pitää seurata ja hakea jatkuvasti tietoa eri aiheista. Tulkki ei etsi sanalle pelkästään vastinetta, vaan sen merkitystä ja tarkoitusta. Kun tulkki tietää sanan merkityksen ja sen tarkoituksen, se jää paremmin mieleen. Tulkit kokevat, että asiansisällön ymmärtäminen on kulmakivi valmistauduttaessa toimeksiantoon sanasto-

jen avulla. Jos tulkilla on paljon työkokemusta, hän voi luoda ja kehittää itselleen oman strategian. Valmistautuessaan toimeksiantoon kokenut tulkki tietää paremmin, mistä hän etsii tietoja ja minkälaisia sanastoja hän tarvitsee. Tulkit ovat personaltaan erilaisia. Jos tulkit ovat tiedonhaluisia, ja haluavat laajentaa jatkuvasti osaamistaan, se mahdollistaa uuden tiedon kartuttamisen. Toimeksiantoon valmistautuminen ei aina riitä kattamaan tietovajetta, jos tulkilla ei ole riittävästi yleistietoa aiheesta ja erikoisalan sanastoista. Tämä tarkoittaa, että tulkit valmistautuvat toimeksiantoon eri tavoin riippuen heidän kokemuksestaan, yleissivistyksestä, sekä taustatiedoista aiheesta. (esimerkki Tulkki 7.)

T7: Jos on hyvin aikaa valmistautua, on aina katsoa sitä aihetta ja tutustua aiheeseen. Menen nettiin ja katson onko mahdollista paljon tietoja ja myös minkälaisena alan sanastoja käytetään. Esimerkiksi jos on haastehakemus, on tosi tärkeä käännä omalle kielelle. jos on joku leikkaus esimerkiksi, silmäleikkaus on aina hyvä tutustua kaikkiin asioihin, jotka liittyvät siihen esimerkiksi silmä- osiin nimet molempiin kieleen. koska et tiedä mikä leikkauksessa tapahtuu vaikka lääkäri käytä joskus yleiskieli, mutta silti on hyvä osata. miten enemmän sinulla on yleistietoja aiheesta se helpottaa.

Monet tulkit ovat korostaneet, kuinka tärkeää on löytää ja käyttää luotettavia lähteitä. Valitettavasti arabian kielellisiä luotettavia lähteitä arabian kielellä ei ole paljon, ja tämä vaikeuttaa tulkin työtä. Haasteltavat ovat kuitenkin maininneet muutamia lähteitä, jotka he kokevat luotettaviksi. Monet tulkit käyttävät lisäksi englanninkieltä välikielenä, ja kokevat sen luotettavammaksi, etenkin koska monet suomalaiset järjestelmät ovat käännetty englanniksi (esimerkki Tulkki 4)

*T4: Menen heti tavallaan tarkistamaan osa-alueen sanastoista semmoises- sa tutuista lähteistä, luotettavia arabiankielisiä suuri tietokanta ja sitten englantilaiset vastineet pidän englannin kieltä tavallaan ensisijaisena tai välikielenä. Koska se on luotettava ja kansainvälinen sitten kun käännettään suomeksi suomesta englantiin, varsinkin täällä meillä on suomessa paljon sellaisia luotettavia sivuja mitkä on käännetty suomesta englantiin myös. otan englannin sanat ja käännän arabiaksi näin voit tietää tarkemmin mistä on kyse. Tietolähteenä käytän esimerkiksi *المعاني*(AL MAANI) se on luotettava digitaalinen sanakirja tai tietokanta ja monipuolinen. Suomalaiset käytän Suomen sanakirja. Myös HS eli Helsingin sanomien oma sanakirja suomesta englantiin ja vielä Duodecim terveystietä, käytän myös virallinen netti sivut, mutta koetan olla varovainen niiden kanssa. Terveysala on omalla kielellä luotettavat lähteet, mutta muut esimerkiksi sosiaaliala ja oikeusala eivät ole.*

Kysymykseeni ”Miten tulkki hyödyntää tekemäänsä sanastotyötä toimeksiannon aikana ja miten tulkit ennakoivat termeihin liittyviä haasteita” haastateltavat ovat vastanneet, että avain tulkkaustilanteessa esiintyvän ongelman ratkaisemiseen on hyvä valmistautuminen. Valmistautuminen auttaa monesti hallitsemaan tulkkaustilanteita paremmin, ja myös antaa tulkille itsevarmuutta ratkaisemaan tulkkaustilanteessa vastaan tulevia ongelmia. Valmistautumisen avulla tulkki kerää sanoja ja sen kautta laajentaa osaamistaan. Tämä antaa tulkille kyvyn toimia vastuullisesti ja kehittyä ammatillisesti (esimerkki T7).

T7: valmistautuminen on tärkeä jokaiselle tulkille, totta kai jos olet erikoistunut johonkin alaan, esimerkiksi itse olet toiminut [...]tai [...], tai jossain[...] eli sinä osaat alan sanasto ala jo voi olla että valmistautuminen ei ole tärkeä koska sinä tiedät ihan kaikkea, mutta tulkki ei voi tietää ihan kaikkea sen takia valmistautuminen on tosi tärkeä. Se on osaa siitä laadua, jos haluat tuottaa laadullista tulkkausta, valmistautuminen on yksi osa siitä.

Vastaus kysymykseeni ”miten tulkin koulutus vaikuttaa tulkin valmistautumiseen” oli, että eroavaisuuksista huolimatta monilla tulkeilla on myös samankaltaisuuksia valmistautumisessa koulutuksen ja asioimistulkkien ammattisäännösten takia. Ammattisäännöt ja koulutus ovat ohjanneet pitkään tulkkeja työskentelemään arvojen ja eettisten sääntöjen mukaisesti kaikissa tulkkaustilanteissa. Koulutuksen avulla he näkevät tulkkauksen eri näkökulmasta. Koulutus on antanut kaikille tulkeille valmiuden valmistautua vastuullisesti, ja hallitsemaan tarvittavia sanastoja paremmin koko toimeksiannon prosessin aikana.

T7: Paras päätös elämässäni. koulu antoi minulle varmuutta, että minä osaan ja minusta tulee hyvä tulkki, varsinkin pitkä kokemuksen jälkeen ja myös minulla on todistus joka todistaa siitä, että olen pätevä. Mutta olen kehittynyt sille, että näin tulkkaus ala ihan erinäkökulmasta varsinkin säännöt ja lakeja mitkä liittyvät tulkin työhön nämä kaikki turvaa minua ihan sama kuin turvaverkko, sillä, saanut mahdollisuus tutustua moneen tietolähteeseen osaan hakea paljon nopeammin ja paremmin tietoa kuin ennen, sain tutustua muihin tukkeihin kenen kanssa rakensin hyvät suhteet ja autamme toisiamme. Voin sanoa että koulutus on paras asia mikä minulle tapahtunut.. Nyt huomasin, että käytän ammatillisia sanoja. Ylipääntään opin paljon asioita jotka auttaisivat minua olla hyvä tulkki. suosittelen ammattikorkeakoulu.

Kysymykseeni ”mitä tulkit tekevät laatimilleen sanastoille toimeksiannon jälkeen” haastateltavat vastasivat, että suurin osa laatii sanastot Excel-taulukossa, joko aloittain

tai aakkosjärjestyksessä. Tällöin tulkki pystyy suodattamaan tarvittavia sanastoja helposti ja sanastot säilyvät paremmin. Sanastot on luokiteltu aihealueiden mukaan eri kategorioihin. Osa haastateltavista kertoi, että he laativat sanastoja myös paperisessa muodossa (esimerkki tulkki 2).

Minulla on oma lista, siis Excel-taulukko alusta teen käsiin lisään ja täydennän, mutta paperin muodossa. Sen jälkeen siirrän Excel-taulukkoon, on siinä mielessä tosi näppärä ja kätevä. Minulla on Excel-taulukko, missä anatomia ja sairaudet ja joka kertaa, kun käyn tulkkauksessa uusi tilanne minä lisään siihen uudet sanastot, tämä auttaa helpottaa paljon. Niitä voi ottaa mukana tulkkaukseen ja se auttaa virkistämään sinun muistisi. Näitä asiat on opiskeltu koulussa, sen takia meidän tausta auttaa siihen. Excel-taulukko auttaa etsiä termit helposti. Suosittelen Excel-taulukko ohjelma, se on erittäin helppo ja hyödyllinen. Myös se on tehokas tapa tehdä sanasto ja helppo suodata tarvittavat sanastot.

Tulkit toivoivat keskustelupalstaa, jolla arabiankieliset tulkit voisivat olla yhteyksissä toisiinsa. Palstalla he voisivat vaihtaa mielipiteitä kaikesta tulkkaustyöhön liittyvästä. Tulkit voisivat ehdottaa termejä, tai pohtia uusien termien kohdalla mikä on paras käännösvaihtoehto. Jotkut tulkit ovat kertoneet, että on jo olemassa Whatsapp-ryhmä, johon monet laittavat kysymyksiä, termejä ja niiden merkityksiä ja sekä linkkejä. Tulkit toivoisivat että ryhmään liittyisi enemmän arabiankielisiä tulkkeja tekemään yhteistyötä. (esimerkki Tulkki 7)

T7:Meillä semmoinen watsapin ryhmä jossa monet laittavat kysymyksiä se auttaa tosi paljon. välillä tulkkaustilanteessa, jos tulee jotain mitä olemme keskustelleet jo watsap ryhmässä, menen suoraan sinne tarkistamaan. tarkistan sieltä vastine ja sen merkitys välillä löytyy siellä linkkiä toivon että teemme enemmän yhteistyötä ja watsappiin ryhmä tulee enemmän porukkaa. joskus tulee uusia sanoja ja jokainen laittaa watsappiin kaikkiin nähtäväksi tai jopa virheellinen tieto sitten helppo korjata sitä muiden kanssa yhteistyönä.

Suppeasta tutkimusaineistosta huolimatta tulokset vaikuttavat tukevilta, ja vastaavat sopivasti tutkimuskysymysten aiheita. Materiaali mahdollisti minulle tilaisuuden kuvaamaan asioimistulkin työn luonnetta perusteellisemmin. Toisaalta, kattavammalla aineistolla tulokset olisivat voineet olla luotettavampia. Laajempien jatkotutkimusten pyrkimysten seuraaminen aiheista, kuten muistiinpanotekniikka ja muut keinot, joiden avulla tulkit parantavat osaamistaan kaikissa toimenpiteissä on itselleni erityisen mielenkiintoista.

LÄHTEET

- Aura E. Navarro (2016). *Terminology: A necessary tool for the Specialized Translator* *Studia Romanica Posnaniensia*. Saatavilla
https://www.researchgate.net/publication/306009486_La_terminologie_un_outil_necessaire_pour_le_traducteur_specialise
- Cabré, M -T (1998). *La terminologie: Théorie, Methode et applications*.
 Ranskankielinen käännös Monique C. Cornier et John Humbley. Odawa:
 jean-Claude Corbeil (s. 93–107). Les Presses de L´ Université D´ Ottawa.
- Cabré, Maria Teresa (1998). *Terminology: Theory, Methods and Applications* *Journal des traducteurs*. Saatavilla
https://www.academia.edu/37939770/Cabré_M._Teresa_1998_Terminology_Theory_methods_and_applications_Philadelphia_PA_John_Benjamins_248_p._transl._of_La_Terminologia._La_teoría_els_mètodes_les_aplicacions_Barcelona_Emúries_19.
- Choroszewicz, M., Hildén, T. & Tsavro, E. (2018). Asioimistulkkien koulutus am-
 tillisena sosialisatona. Teoksessa K. Koskinen, J. Vuori & A.-K. Leminen (toim.) Asioimistulkkaus. Monikielisen yhteiskunnan arkea (s. 257–280). Tampere: Vastapaino
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak. Organisaatio. Historia. Saatavilla
<https://www.diak.fi/diak/organisaatio/historia/>.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (2012). Opetussuunnitelma. Tulkki (AMK.) Asioimistulkkaus. Saatavilla https://www.diak.fi/wp-content/uploads/2017/12/Diak_opetussuunnitelma_asioimistulkkaus.pdf.
- Gile, D. (2.2.1995). *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Researchgate. Saatavilla
https://www.researchgate.net/publication/314832870_Gile_Daniel_1995_Basic_Concepts_and_Models_in_Translation_and_Interpretation_Training_AmsterdamPhiladelphia_John_Benjamins_Publishing_Company_277_p

- Gile, D. (28.2.2005). *Teaching Conference Interpreting: A Contribution Researchgate*. Saatavilla https://www.researchgate.net/publication/300455394_6_Teaching_conference_interpreting
- Isolahti, N. (2014). *Tulkkauksen tarkkuus rikosoikeudenkäynnissä – saavuttamaton ihanne. Käännöstiede* (venäjä) - Translation Studies (Russian). Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto, Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9329-4>
- Mäntynen, A. (2013). *Asioimistulkkaus maahanmuuttajien terveystalvetyksikkö Tampereella*. Teoksessa K. Koskinen (toim.). *Tulkattu Tampere* (s. 106–125). Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Leinonen, M (2013). *Tulkin ammattitaito: tiedot, taidot ja valmiudet ammatin harjoittamisessa* (Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto, kieli- käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö, monikielisen viestinnän ja käännöstieteen koulutusohjelma). Saatavilla <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-23432>.
- Leinonen, S. (2007) *Asioimistulkkaus – paljon muutakin kuin asioimisen tulkkausta*. Teoksessa R. Oittinen & P. Mäkinen (toim.) *Alussa oli käännös* (s. 294–304). Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print 2007
- Hietanen, K. (2007) – *Tulkkausviestintä ammattina*. Teoksessa R. Oittinen & P. Mäkinen (toim.) *Alussa oli käännös* (s. 277–292). Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print 2007
- Nuopponen, A (1999). *Mihin terminologian teoriaa ja menetelmiä voidaan hyödyntää?* Teoksessa: Kuhmonen, Kaisa (toim.) *Toimikunnista termitalkoisiin. 25 vuotta sanastotyön asiantuntemusta*. Tekniikan Sanastokeskus ry TSK. Helsinki: Yliopistopaino, 91–98.
- Ollila, S. (2017). *Tulkkaus terveydenhuollossa Vaasan yliopiston raportteja, 2*. Saatavilla https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-734-7.pdf
- Paunonen, R (2010). *Valmistautuminen ja informaation välittäminen Konsekutiivitulkauksessa poistojen, lisäysten ja korvausten näkökulmasta* (Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto, Kieli ja tieteiden laitos). Saatavilla <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-20864>

- Saarenmaa, A. (14.9.2017). *Sanastotyö osana tulkin valmistautumista Prezi*. Saatavilla <https://prezi.com/krtgxexgk2th/sanastotyö-osana-tulkin-valmistautumista/>
- Sanastokeskus (2006). Terminologian sanasto. Saatavilla <http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/TerminologianSanasto.>
- SKTL. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (27.9.2013). Asioimistulkin ammattisääntö. Saatavilla https://www.sktl.fi/@Bin/280271/Asioimistulkin_ammattiss%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6st%C3%B6.pdf
- Saresvuo, J & Ojanen, Sirkka-Liisa 1988. *Tulkin käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus.
- Seleskovitch, Danica 1988 Rank. *Alkuteos L'interpéte dans les conferences Internationales. Problèmes de language et de communication* (1986)
- Suonuuti, Heidi 2006. *Sanastotyön opas*. Suomenkielinen käännös Sirpa Suhonen. Helsinki: Sanastokeskus TSK ry.
- Tommola, J (2006). Muoto ja merkitys kääntämisessä ja tulkkauksessa. Teoksessa: Tommola, J (toim.) *Kieli ja kulttuuri kääntäjän työvälineinä*. Turku: Turun yliopisto, 9–24.
- Tommola, J. (2004). Mikä on kääntämisen ja tulkkauksen ydin? Teoksessa: Tommola, Jorma (toim.) *Kieli, teksti ja kääntäminen Language, text and translation*. Turku: Turun yliopisto, 9
- Tommola, L (2016) *Psykoterapian termistöä ranska–suomi: kaksikielinen deskriptiivinen sanastotyö*, (Pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto, Kieli- ja käännöstieteiden laitos). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016090223468>.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, M (2014). *Asioimistulkin termityö* (Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö Käännöstiede (saksa)). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201406091699>.
- Tulkkkaus turvapaikkamenettelyssä: Opas tulkeille (2009). Helsinki: [Tulkkausturva-
paikkatutkinnassa]. Saatavilla. <https://diak.finna.fi/Record/diana.96755>.
- Vik-Tuovinen, G-V. (2003). Tulkki – *erikoisalojen ja termien suurkuluttaja*. Terminfo 3. 7–9. Saatavilla http://www.tsk.fi/tsk/en/terminfo_32003-234.html.
- Vik-Tuovinen, G-V. (2006). *Tolkning på olika nivåer av professionalitet*. (Acta Wa-saensia Nr 153: Språkvetskap 29). Vaasa: Vaasan yliopisto. (Väitöskirja)

LIITE1: HAASTATTELURUNKO

Haastattelurunko

1. Taustakysymyksiä

- a. miten päädyit tulkiksi (oletko opiskellut tulkkausta, missä, kuinka pitkä koulu-
tus)?
- b. kuinka kauan olet toiminut asioimistulkkina?
- c. kuinka monta tuntia teet tulkkausta viikossa?
- d. millaisia erikoisaloja ole tulkannut?
- e. mitä tulkkausmenetelmiä käytät (konsekutiivitulkkaus, kuiskaustulkkaus, pri-
ma- vista, simultaanitulkkaus?)
- f. onko sinulla muita tulkkauskieliä kuin suomi ja arabia?

2. Kysymyksiä valmistautumisesta

- a. minkälaisia menetelmiä käytät valmistautuessasi toimeksiantoon, jos sinulla
on hyvin aikaa valmistautua?
- b. miten valmistaudut tulkkaukseen, jos sinulla on vain vähän aikaa valmistau-
tua?
- c. millä tavalla työkokemus vaikuttaa valmistautumiseen?
- d. onko valmistautuminen sinulle tärkeää vai ei? (perustele miksi)
- e. auttaako valmistautuminen ennakoimaan sanastoon ja termeihin liittyviä haas-
teita?
- f. oletko koskaan tulkannut ilman valmistautumista? - jos, niin millaisissa tilan-
teissa ja minkälaisia kokemuksia sinulla on siitä?

3. Kysymyksiä sanastotyöstä

- a. laaditko itsellesi sanastoja osana valmistautumista, jos niin minkälaisia?
- b. miten teet sanastotyötä, jos sinulla on hyvin aikaa valmistautua?
- c. miten teet sanastotyötä, jos sinulla on vain vähän aikaa valmistautua?
- d. miten valmistaudut sanastojen avulla?
- e. miten hyödynnät sanastoja tulkkauksen aikana?
- f. mitä teet sanastoille tulkkauksen jälkeen? (miten täydennät ja tallennat sanas-
toja myöhäisempää käyttöä varten?)
- g. auttako valmistautuminen muistamaan keräämäsi sanastoa?
- h. luotaatko muistiisi vai otatko aina keräämäsi sanastot mukana tulkkaukseen?
- i. miten toimit, kun tulkkauksen aikana tulee yllättäen vieras termi, millä strate-
gialla ratkaiset ongelman?
- j. missä muodossa laadit ja säilytät sanastosi (paperi, tietokone?)

3. Kysymyksiä tietolähteistä

- a. minkälaisia tietolähteitä käytät valmistautuessasi toimeksiantoon?
- b. käytätkö internetiä tietolähteenä, minkälaista tietoa haet, miten varmistat tietojen
luotettavuuden?

c. minkälaisia lähteitä löydät toisella työkielellä (ei suomi)?

4. Yleisiä kysymyksiä sanasto- ja termityöstä

a. pitääkö tulkin käyttää aina erikoisalalle ominaisia termejä? (perustele)

b. minkälaisissa tilanteissa tulkin pitää käyttää erikoisalan termejä?

c. minkälaisissa tilanteissa tulkin ei tarvitse käyttää erikoisalan termejä?

d. milloin termivalinnoilla on merkitystä tilanteen luonteen kannalta

e. miten hyödynnät koulutuksessa oppimiasi asioita liittyen tulkkaukseen valmistautumiseen?

f. teetkö muiden tulkkien kanssa yhteistyötä, kun valmistaudut toimeksiantoon, jos niin miten?

LIITE2: ASIOIMISTULKKAUS AMMATTISÄÄNNÖSTÖ

ASIOIMISTULKIN AMMATTISÄÄNNÖSTÖ

Seuraavat liitot ovat hyväksyneet asioimistulkin ammattisäännösten 30.5.2013: Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, Käännösalan asiantuntijat KAJ, Suomen Puhevammaisten Tulkit ry, Suomen Viittomakielen Tulkit ry, Suomen kirjoitustulkit ry, Helsingin seudun asioimistulkkikeskus, Keski-Suomen tulkkikeskus, Kuuloliitto ry ja Kuurojen Liitto ry.

Asioimistulkkkaus on viranomaisen, yhteiskunnan virallisen instituution tai jonkin muun tahon ja yksilön tai pienehkön ryhmän välisen dialogin tulkkauksista. Tässä säännöstössä tulkilla tarkoitetaan koulutettua ja/tai kokenutta ammattilaista ja tulkkauksen asiantuntijaa, joka on tulkkauksilanteessa täysin puolueeton ja riippumaton.

Ammattisäännöstö sitoo, ellei laista tai asetuksista yksittäistapauksissa toisin johdu, sen laadintaan osallistuneiden, tulkkeja edustavien liittojen jäseniä: puhuttujen ja viitottujen kielten tulkkeja, kirjoitustulkkeja ja puhetta tukevien tai korvaavien menetelmien tulkkeja.

Asioimistulkin eettiset ohjeet

- 1. Tulkillla on salassapitovelvollisuus.*
- 2. Tulkki ei käytä väärin mitään tulkkauksen yhteydessä tietoonsa tullutta.*
- 3. Tulkki ei ota vastaan toimeksiantoa, johon hän on esteellinen.*
- 4. Tulkki ei ota vastaan toimeksiantoa, johon hänellä ei ole riittävää pätevyyttä.*
- 5. Tulkki valmistautuu tehtävänsä huolellisesti ja ajoissa.*
- 6. Tulkki tulkkaa kattavasti, ei jätä mitään pois eikä lisää mitään asiaankuulumatonta.*
- 7. Tulkki on puolueeton viestinvälittäjä eikä anna tunteidensa, asenteidensa ja mielipiteidensä vaikuttaa työhönsä.*
- 8. Tulkki ei toimi tulkattavien avustajana tai asiamiehenä eikä toimeksiantonsa aikana ole velvollinen hoitamaan muita kuin tulkkaustehtäviä.*
- 9. Tulkki käyttäytyy tilanteen ja toimeksiannon vaatimalla tavalla.*
- 10. Tulkki ilmoittaa seikoista, jotka vaikeuttavat oleellisesti tulkkauksista tulkkauksilanteessa.*
- 11. Tulkki ei toimi ammattikuntaansa haittaavalla tavalla.*

12. Tulkki kehittää jatkuvasti ammattitaitoaan.

Asiantuntijuus asioimistulkin työssä

Tulkkauksen tavoitteena on välittää asioimistilanteen viestit tarkasti ja siten, että kielellinen tasa-arvo toteutuu. Tasa-arvon toteutumiseksi tulkin velvollisuus ja oikeus on toimia tilanteessa oman alansa asiantuntijana niin, että puolueeton ja laadukas tulkkaus on mahdollista. Tämän vuoksi tulkattavan viestintätilanteen alussa tulkki määrittelee osallistujille tulkin roolin ja tulkkauksen edellytykset. Hän myös puuttuu tarvittaessa esimerkiksi käytännön järjestelyihin taikka vaikuttaa viestin ja tilanteen kulkuun, kun se kattavan tulkkauksen vuoksi on tarpeen.

Tulkki sopii ennen tulkkauksen alkamista osanottajien kanssa siitä, miten osapuolten tulee toimia, jotta tulkki pystyy kattavaan tulkkaukseen. Tulkilla on velvollisuus ja oikeus keskeyttää puhuja saadakseen tulkkausvuoron, jos viestin välittämisen tarkkuus kärsii puheenvuorojen pituuden tai päällekkäisyyksien vuoksi.

Eettisten ohjeiden soveltaminen

1. Tulkilla on salassapitovelvollisuus.

Tulkin salassapitovelvollisuus koskee kaikkea toimeksiantoon ja sen osapuoliin liittyvää, suullista ja kirjallista tai muulla tavoin välitettyä informaatiota, jonka tulkki saa tietoonsa valmistautuessaan toimeksiantoon, toimeksiannon aikana tai ja sen jälkeen, eikä hän saa paljastaa mitään näistä tiedoista kolmansille osapuolille eikä itsenäisesti tuoda toisesta osapuolesta saamaansa tietoa dialogin toisen osapuolen tietoon. Salassapito koskee myös asiakirjoja ja muuta aineistoa, joihin tulkilla on pääsy tai joita hän vastaanottaa toimeksiannon yhteydessä sekä tulkin muistiinpanoja ja tulkin tuottamaa tulkkausta sen muodosta tai tallentumisesta riippumatta.

2. Tulkki ei käytä väärin mitään tulkkauksen yhteydessä tietoonsa tullutta.

Tulkki ei aja tulkkaustilanteessa omaa taloudellista tai muuta etuaan eikä käytä mitään toimeksiannon yhteydessä tietoonsa tullutta omaksi tai muiden hyödyksi tai vahingoksi.

3. Tulkki ei ota vastaan toimeksiantoa, johon hän on esteellinen.

Tulkin tulee ennen toimeksiannon vastaanottamista selvittää mahdollisimman tarkasti, onko hänellä sukulaisuus-, tunne- tai riippuvaisuussuhdetta jompaankumpaan osapuoleen, onko hän jollakin tavoin osallinen käsiteltävään asiaan tai aiemmin osallistunut sen käsittelyyn taikka onko asian lopputuloksella hänelle välitöntä käytännöllistä tai taloudellista merkitystä tai vaarantuuko hänen puolueettomuutensa tai objektiivisuutensa muista syistä, esimerkiksi lainsäädännöllisin perustein. Jos tulkki on epävarma siitä, onko hän asiassa esteellinen, hänen on tuotava epäilyksensä osapuolten tietoon ja jätettävä esteellisyys näiden ratkaistavaksi.

4. Tulkki ei ota vastaan toimeksiantoa, johon hänellä ei ole riittävää pätevyyttä.

Ennen toimeksiannon vastaanottamista tulkin tulee selvittää tulkkaustoimeksiannon vaativuus sekä sen edellyttämät tulkkaustekniset valmiudet ja mahdolliset toimeksi- antoon sisältyvät eettiset tai henkiset haasteet, jotta hän voi muodostaa mahdolli- simman tarkan käsityksen toimeksiannon laadusta ja omien taitojensa riittävyydestä kyseisen tehtävän hoitamiseen tämän ammattisäännösten edellyttämällä tavalla.

5. Tulkki valmistautuu tehtäväänsä huolellisesti ja ajoissa.

Tulkin työn tavoitteen eli viestin välittämisen ja kielellisen tasa-arvon toteutumisek- si tulkin on perehdyttävä toimeksiannon edellyttämään sanastoon, terminologiaan ja fraseologiaan sekä esille tulevaan aiheeseen tulkkauksen kannalta tarkoituksenmu- kaisella tarkkuudella. Tulkki valmistautuu tehtävään myös tilanteen edellyttämien muiden viestinnällisten seikkojen kannalta, hänen on esimerkiksi ymmärrettävä ti- lanteessa vallitsevat roolit ja hierarkiat ja pystyttävä valitsemaan tulkkaustilantee- seen parhaiten soveltuva työskentelytapa.

6. Tulkki tulkkaa kattavasti, ei jätä mitään pois eikä lisää mitään asiaankuulumaton- ta.

Tulkin tehtävä on välittää kielelliset ja kulttuurisidonnaiset ei-kielelliset viestit mah- dollisimman kattavasti ja sisällöllisesti muuttumattomina. Mikäli tulkki ei voi tuot- ta vastinetta esim. sanonnoille, sananlaskuille, puheenparsille, harvinaisille termeil- le ja lyhennyksille, tulkki pyytää puhujaa selvittämään sanomaansa ja informoi siitä kuulijaa. Tulkki ei kuitenkaan selitä asiasisältöjä oma-aloitteisesti kummankaan tul- kattavan kielen edustajan puolesta.

7. Tulkki on puolueeton viestinvälittäjä eikä anna tunteidensa, asenteidensa ja mie- lipiteidensä vaikuttaa työhönsä.

Tulkki on toimeksiantoa vastaanottaessaan, sen aikana ja sen jälkeen puolueeton ja riippumaton säilyttääkseen luotettavuutensa. Tulkin puolueettomuudella tarkoitetaan sitä, että hänen henkilökohtaiset mielipiteensä tai asenteensa eivät vaikuta hänen työnsä laatuun. Jos tulkkaustilanteessa esiin tulleet asiat ovat tulkin oman etiikan tai moraalin vastaisia, tulkki ei näytä sitä eleillään, äänensävyllään tai sanavalinnoil- laan. Jos tulkki etukäteen tietää, ettei hän pysty tulkkaustilanteessa olemaan aiheen tai tulkattavien suhteen puolueeton ja ulkopuolinen, hänen tulee kieltäytyä vastaan- ottamasta tulkkausta. Tulkkaustilanteessa tulkki toimii viestin välittäjänä eikä ota kantaa käsiteltävään asiaan tai aiheeseen. Osapuolten tarvitessa tarkennusta johonkin tulkkaustilanteessa ilmi tulleeseen, he pyytävät tarkennusta toiselta osapuolelta ei- vätkä tulkilta.

8. Tulkki ei toimi tulkattavien avustajana tai asiamiehenä eikä toimeksiantonsa ai- kana ole velvollinen hoitamaan muita kuin tulkkaustehtäviä.

Tulkki ei tulkkaustoimeksiannon aikana ota hoitaakseen muita tehtäviä kuin toimek- siannon edellyttämät tulkkaustehtävät, eikä hän ennen tulkkausta, sen aikana tai sen jälkeen anna tulkattaville neuvoja tai ohjausta asian hoitamisessa, eikä hän keskuste- le tulkkauksen aikana esille tulleista asioista. Tulkin tehtäviin kuuluvat ainoastaan kulloinkin käytetyn tulkkausmenetelmän mukaiset tulkkaustehtävät. Mahdollisista tulkkaukseen liittyvistä kirjallisista käännöstöistä on aina sovittava erikseen.

9. *Tulkki käyttäytyy tilanteen ja toimeksiannon vaatimalla tavalla.*

Tulkin tulee kaikessa käyttäytymisessään ja esiintymisessään toimia kunkin tulkkausviestintätilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon tilanteeseen liittyvät käyttäytymis- ja pukeutumismääräykset. Tulkki ei kuitenkaan vastaa osapuolten norminmukaisesta käyttäytymisestä eikä esimerkiksi muokkaa tulkattavaa viestiä odotusten mukaisesti.

10. *Tulkki ilmoittaa seikoista, jotka vaikeuttavat oleellisesti tulkkausta tulkkaustilanteessa.*

Tulkilla on velvollisuus ja oikeus huolehtia työoloistaan, jotta tulkkausviestintä onnistuisi tarkoitetulla tavalla. Hänen tulee viipymättä ilmoittaa tulkkausta vaikeuttavista seikoista. Tulkkausta vaikeuttavia tai oleellisesti häiritseviä seikkoja voivat olla esimerkiksi huono tekninen äänentoisto, heikko valaistus, muu kuulemista, ymmärtämistä tai viestintää häiritsevä häiriö tai tulkin hallitsemasta kielimuodosta voimakkaasti poikkeava murre. Lisäksi tulkki on velvollinen ilmoittamaan välittömästi, jos tilanne muuttuu siten, että hän on ennalta selvitetystä poiketen jonkun osapuolen suhteen esteellinen tai jos tulkkaustehtävän luonne muuttuu. Oleellisesti siten tai osoittautuu sellaiseksi, että tulkin osaaminen tai valmistautuminen ei ennalta arvioidusta poiketen riitä tehtävän laadukkaaseen suorittamiseen.

11. *Tulkki ei toimi ammattikuntaansa haittaavalla tavalla.*

Tulkki toimii aina ammattikuntansa eettisten sääntöjen mukaisesti, ja käyttäytyy sekä toimeksiannon yhteydessä että vapaa-ajallaan tavalla, joka on omiaan edistämään ammattikunnan arvostusta. Mikäli tulkilla on toimeksiantoa vastaanottaessaan syytä epäillä, että tulkkaukseen liittyy rikollista tai ihmisoikeuksia loukkaavaa toimintaa, hänen ei tule hyväksyä toimeksiantoa. Tulkki ei heikennä ammattikunnan työoloja hyväksymällä toistuvasti käytäntöjä, joissa tasokas, tarkoituksensa täyttävä tulkkaus ei ole mahdollista, vaan hänen tulee kieltäytyä toimeksiannosta, joiden yhteydessä sovelletaan tai voidaan olettaa sovellettavan tällaisia käytäntöjä. Tulkki käsittelee tulkkaukseen liittyviä asioita niin ammattikunnan sisällä kuin sen ulkopuolellakin tavalla, joka edistää laadukkaan tulkkauksen edellytyksiä.

12. *Tulkki kehittää jatkuvasti ammattitaitoaan.*

Tulkki ylläpitää ja kehittää kaikkia ammatissaan tarvitsemiaan taitoja ja valmiuksia jatkuvasti.